

Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet

Medie- och kommunikationsvetenskap

MKVK04: 3

Kandidatuppsats

VT 2015

Kontrollera, begränsa och förhandla

- en studie om barns medieanvändande ur ett föräldraperspektiv

Författare: Sandra Carlsson & Elisabeth Fogelberg

Handledare: Fredrik Miegel

Examinator: Emilia Ljungberg

Abstract

Barns medieanvändande ökar, vilket leder till förändrade förutsättningar för föräldrar att hantera och kontrollera vilken information barnen tar del av. Ny medieteknik förändrar barns förhållande till information då de i allt större utsträckning kan styra och ta kontroll över sitt eget informationshämtande. Detta leder till en osäkerhet hos föräldrarna, vilket förstärks då det saknas tydliga riktlinjer för dem att följa. Syftet med studien är att undersöka hur medieutvecklingen förändrar sociala förhållningssätt i rollen som förälder. För att nå en förståelse för dessa förändringar har en gruppintervju, fyra parintervjuer och två enskilda intervjuer med föräldrar genomförts för att utröna hur de hanterar de förändrade förutsättningarna för information i förhållande till sina barn. Utifrån de resonemang och tankar som lyfts söker studien förståelse för hur medieutvecklingen förändrar sociala förhållningssätt i rollen som förälder. Studien visar att föräldrarna känner sig kluvna i ämnet vilket leder till osäkerhet. Den finner också att föräldrarna genom nya förhandlingssätt och metoder försöker återfå den förlorade kontrollen. Detta påverkar även socialiseringen och medieträning blir en allt mer naturlig del i uppfostran.

Nyckelord: kontroll, socialisering, socialisationsprocess, elektroniska medier, digitala medier, nya medier, barn, föräldrar, information, medieanvändande

Titel: Kontrollera, begränsa och förhandla - en studie om barns medieanvändande ur ett föräldraperspektiv

Författare: Sandra Carlsson & Elisabeth Fogelberg

Uppsats författad vid: Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet

Innehållsförteckning

1. Introduktion	4
1.1 Uppsatsens avsikt	5
2. Att söka förståelse	6
2.1 Insamlingsmetoder	6
2.2 Urval och tillvägagångssätt	7
2.3 Tematisk intervjuguide	9
2.4 Bearbetning av materialet	9
3. Tidigare forskning	10
3.1 Teori	11
4. Mediemedvetenhet och osäkerhet	12
4.1 I avsaknad av tydliga riktlinjer	13
4.2 En reflekterad bild som inte alltid stämmer?	16
4.3 Ett ämne där alla vill hävda sitt veto	17
4.4 Farhågor och förhoppningar kring den nya medieteknologin	18
5. Det förändrade begreppet kontroll	21
5.1 Kontroll över informationen	23
5.2 Olika typer av information	25
5.3 Säkra filter	28
6. Koll och kontroll - när tid och rum inte längre har någon betydelse	30
6.1 Regler och förhandlingsmetoder	31
6.2 Kontroll på avstånd	33
6.3 Mitt och ditt - den förändrade auktoriteten	34
7. Sammanfattning	37
8. Referenser	39
8.1 Tryckta källor	39
8.2 Elektroniska källor	40
Bilaga 1 - Presentation av intervjupersoner	42
Bilaga 2 - Tematisk intervjuguide	43

1. Introduktion

Debatten kring barn och medier är inte ny, men ständigt aktuell. Frågor kring hur vårt sociala liv påverkas när vår mediala miljö förändras har engagerat och skapat debatt lika länge som medier existerat. I takt med medieutvecklingen dyker det ständigt upp nya frågor om hur de vuxna bör hantera barnens medieanvändande. I artikeln ”Svenska barn allt mer uppkopplade” uttalar sig Ulf Dahlquist, forskningsansvarig vid Statens medieråd, om hur sättet vi använder och konsumerar medier förändras i takt med att medielandskapet växer. Han menar att det blir allt svårare för föräldrarna att hålla uppsikt över vad deras barn gör på nätet, då 95% av 11-åringarna har egna mobiltelefoner med internet. Detta ställer nya krav på att barnen lär sig att sortera i den information de får tillgång till, men beskrivs samtidigt som en fantastisk möjlighet för dem att tillgodogöra sig lärorik information (TT 2015). Rapporten från Statens medieråd visar att föräldrar oroar sig över barnens medieanvändning, men samtidigt anser att de själva har störst ansvar för skyddet av barn och unga i medierade situationer (Statens medieråd 2015). I artikeln ”Steve Jobs was a Low-Tech Parent” berättas det att en av de största innovatörerna i Silicon Valley; Steve Jobs, och en rad andra högt uppsatta chefer på teknikföretag kraftigt begränsat sina barns teknikanvändande. De menar att de sett farorna med tekniken på nära håll och därför inte vill utsätta sina barn för det. Skadlig information, mobbning och beroende är negativa aspekter av informationsteknologin som tas upp för att motivera begränsningarna. Ali Partovi, grundare av iLike och rådgivare på Facebook, Dropbox och Zappos, menar att de i hans hem gör skarp skillnad mellan om aktiviteter via medierna handlar om konsumtion eller kreation. De låter gärna barnen vara kreativa och använda medierna i detta syfte, utan tidsbegränsning, men när det kommer till annan typ av informationshämtning är de mer restriktiva. Dick Costolo, verkställande direktör på Twitter, uttalar sig om hur de i hans familj tillåter obegränsad teknikanvändning så länge det sker i hemmets allmänna utrymmen (Bilton 2014). I artikeln ”Barns skärmberoende: ”Någon timme om dagen räcker”” menar barnläkaren Hugo Lagercrantz att små barn inte bör tillbringa för mycket tid om dagen framför skärmar, då detta kan påverka deras syn och språkutveckling. Han anser därför att staten bör ge rekommendationer om skärmanvändning för unga. Men forskningen är inte entydig och experterna kommer med olika utlåtanden. Barnpsykologen Ulrika Hult uttalar sig som mer positivt inställd till barnens användande av surfplattor och mobiler, men uppmanar ändå föräldrar att vara noggranna i valet av vad man tillåter. Elza

Dunkels, forskare vid Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap på Umeå universitet, har däremot ingen förståelse för de krav som ställs på begränsningar av användningen. Hon menar snarare att den här debatten är samma debatt som förts vid tidigare övergångar i teknikutvecklingen och att påståendena inte grundas i forskning utan snarare baseras på känslor och värderingar (Majlard 2015). Diskussionen handlar i grunden om att när medietekniken utvecklas och förändras, förändras också sätten för hur vi använder och konsumerar medier. Den nya tekniken medför nya möjligheter för informationsutbyte, vilket också resulterar i förändrade sociala situationer. Hur föräldrar ska hantera de nya medierna och hur de ska kontrollera den information som barnen får tillgång till genom dessa skapar en osäkerhet. För att kontrollera och guida sina barn genom den nya informationsdjungeln försöker föräldrarna anpassa sig efter de nya situationerna. Detta är dock inte helt enkelt då uppgifterna även går isär gällande vad och hur man bör kontrollera. Föräldrar som följer debatten får alltså inga entydiga svar, men det blir tydligt att det finns en problematik och oro kring hur de nya medierna bör hanteras i förhållande till barn.

1.1 Uppsatsens avsikt

Inspirerade av den pågående debatten kring barns medieanvändande väcktes intresset i att nå en förståelse för hur föräldrar hanterar de förändrade förutsättningarna för information i förhållande till sina barn. För att nå förståelse ställdes följande frågor;

- 1) Hur resonerar och reflekterar föräldrar kring sina barns medieanvändande och tillgång till information?
- 2) Hur hanterar och kontrollerar föräldrarna tillgången till medier och information för sina barn?

2. Att söka förståelse

Studien grundas i ett socialkonstruktionistiskt perspektiv, vilket innebär att det inte finns en objektiv sanning, utan att vi genom kommunikation tillsammans formar vår sociala verklighet och tilldelar den mening. Vi tolkar händelser på olika sätt och det är följaktligen då de uppfattningar och föreställningar som tillskrivs dem som är det intressanta (Heide 2000). Med en explorativ ansats syftar studien till att utforska medieutvecklingens förändrade förutsättningar för information, samt hur detta förändrar sociala förhållningssätt i rollen som förälder. En kvalitativ metod används till fördel då avsikten är att söka en insikt och förståelse av det valda fenomenet (Arvidson 2000).

2.1 Insamlingsmetoder

Då studien intresserar sig för föräldrars resonemang och tankar kring barns medieanvändning valdes fokusgrupper som empirisk insamlingsmetod. Kombinationen av gruppinteraktion och ämnesfokus i denna metod leder deltagarna till att förtydliga och förklara sina resonemang gentemot varandra, vilket gör fokusgrupper särskilt väl lämpade för att generera data om betydelsebildning och tysta kunskaper, så som värderingar, mönster och om hur sociala processer leder till fastställda innehållsliga tolkningar (Halkier 2010). En fördel med fokusgrupper kan vara att forskaren upptäcker aspekter av ämnet som hen inte kunnat förutse, då deltagarna uppmuntras till att dela med sig av och jämföra sina tankar och erfarenheter, samt till större del ges möjlighet att prata om de specifika aspekter av ämnet som intresserar dem. Fokusgrupper har även visat sig fungera väl när det gäller studier om känsliga ämnen, vilket föräldraskap i högsta grad kan anses vara. Att tillsammans som deltagare "styra" samtalet kan upplevas friare än att svara på direkta frågor från intervjuaren (Wibeck 2000). Valet att genomföra fokusgrupper kändes då fördelaktigt, främst eftersom vi inte har egna barn och inte ville riskera att färga samtalet utifrån våra uppfattningar om rollen som förälder. Bengtsson (2000) påpekar just att då en djupare kunskap saknas om informanternas vardag, riskerar forskaren att påverka dem i en riktning utifrån sina egna begrepp och tankesätt.

Wibeck (2000) skriver att det ofta är svårt att få ihop tillräckligt med deltagare till fokusgrupper, där bortfall i sin tur påverkar gruppdynamiken och interaktionen. Författaren menar att ett lämpligt deltagarantal i en fokusgrupp inte bör vara färre än fyra och inte fler än

sex personer. Minimiantalet fyra personer motiveras i gruppdynamisk teori om triader, att i en grupp om tre personer kommer var och en ständigt fungera som medlare mellan de andra två, och att dessa spänningar bör undvikas genom att ha minst fyra deltagare. I vår rekryteringsprocess (se 2.2 Urval och tillvägagångssätt) upplevde vi just problematiken med bortfall och svårigheten att kunna samla alla som tackat ja till deltagande vid samma intervjutillfälle. Beslut fattades om att i så stor utsträckning som möjligt försöka skapa fokusgrupper, men att fortfarande genomföra samtal med alla personer som tackat ja, då det var svårt nog att få kontakt med föräldrar med barn i rätt ålder som kunde och ville ställa upp. Detta resulterade i en gruppintervju med tre deltagare, fyra parintervjuer och två enskilda intervjuer. Samtliga av dessa intervjuer hölls som semistrukturerade, vilket ofta innebär en högre grad av interaktion mellan intervjuledare och deltagare i jämförelse med fokusgrupper, samtidigt som vi valde att behålla strukturen för intervjun utifrån de metoder och tillvägagångssätt typiska för fokusgrupper (Wibeck 2000). Detta beslut motiveras av att vi i första hand var ute efter tankar, värderingar och resonemang hos föräldrarna, att de skulle samtala, jämföra och diskutera situationer, än att vi skulle ställa regelrätta frågor utifrån våra förutfattade meningar om föräldrarollen. De två enskilda intervjuerna ansåg vi utgjorde ett bra komplement till gruppintervjuerna, då den enskilda deltagaren dels får sagt mycket mer under samma tid, samt inte riskerar att anpassa eller censurera sin åsikt vilket kan vara en nackdel i grupsituationer. Intervjuaren ges även möjlighet att tränga in djupare i den enskildas erfarenheter. Halkier (2010) påpekar att en kombination av olika metoder, även kallat triangulering, kan ha styrkan i att se om deltagare säger samma sak i de olika situationerna, och utgöra en slags kontroll av varandras trovärdighet och tillförlitlighet.

2.2 Urval och tillvägagångssätt

Utifrån vårt intresse för barn, föräldrar och medieutveckling, samt den debatt som förs i medierna på ämnet valdes föräldrar med barn i åldrarna 7-17 år som målgrupp. Kvalitativa studier består av små urval, där urvalet snarare ska vara analytiskt selektivt än slumpmässigt, då det krävs att man får med viktiga karakteristika relaterat till det studien vill undersöka för att kunna kalla resultatet allmängiltigt (Halkier 2010). Målgruppen valdes motiverat av att barn i åldern 7-17 år är läs/skrivkunniga, kan ta del av och uttrycka sig själv i skriftliga medier, men med föräldern som vårdnadshavare. Inledningsvis sökte vi intervjupersoner

genom att sätta upp flygblad i matbutiker och sporthallar i vårt närområde, med information bestående av en kort presentation om studien, en anonym mailadress och löfte om konfidentialitet. Detta tillvägagångssätt visade sig vara resultatlöst. Därefter kontaktade vi vänner och bekanta med egna barn via mail och Facebook med information om studien, samt bad dem sprida det vidare till sina vänner med barn i rätt ålder, ett så kallat snöbollsurval. Att rekrytera genom sitt sociala nätverk kan ge fördelen att deltagarna känner sig tryggare på förhand, samt en förpliktelse till att ställa upp (Halkier 2010). Detta ledde till bildandet av en gruppintervju med tre deltagare, fyra parintervjuer och två enskilda intervjuer, bestående av totalt 13 föräldrar i åldern 28-53 år med olika yrken och varierande antal barn. En blandning i sammansättningen av deltagande föräldrar eftersträvades, då alltför homogena eller heterogena grupperingar riskerar att påverka interaktionen och samtalet negativt. Åtta mammor och fem pappor är representerade i olika intervjugrupperingar, som alla bidrog med intressanta tankar och synpunkter. Samtalen genomfördes under fyra veckors tid på våren 2014 i Malmö och Helsingborg, på olika platser valda i samråd med intervjudeltagarna. Detta i förhoppning om att generera en så trygg och avslappnad miljö som möjligt för deltagarna (Halkier 2010). Intervjupersonerna bjöds på medhavd fika och samtalen som varierade mellan 40-90 minuter spelades in med hjälp av en smartphone.

Då studien har en explorativ strävan och vår förkunskap om tankar och resonemang ur ett föräldraperspektiv är begränsade, antogs en blandad trattmodell som struktur, där deltagarna först i en öppnare struktur gavs utrymme att delge sina perspektiv och en stramare modell antogs åt slutet, för att kunna följa upp ämnen och aspekter viktiga för studien (se Halkier 2010). Innan samtalen påbörjades garanterades deltagarnas konfidentialitet och frågan om det var okej för alla närvarande att vi spelade in samtalet ställdes (se Kvale & Brinkmann 2009). I grupperna inleddes samtalet med en introduktion av ämnet och förklaring av intervjuformen, samt att deltagarna fick presentera sig för varandra. En av oss agerade moderator, medan den andre förde anteckningar som stöd för tolkning och analys (se Halkier 2010). I de enskilda intervjuerna var endast en av oss närvarande och ledde intervjun samt förde anteckningar. Halkier (2010) påpekar att en personlig relation till intervjudeltagarna kan vara negativt då en del av kommunikationen är underförstådd, att förkunskap om varandra hindrar en från att ställa frågor om självklara saker. I ett försök att minimera denna risk beslöt

vi att den av oss två som hade minst koppling till deltagarna i de olika grupperna skulle leda intervjun. Efter alla intervjuerna hölls ett avslutande samtal där deltagarna fick ventilera hur de upplevt intervjun, samt möjlighet till att ställa frågor. Sammanlagda intryck och upplevelser summerades skriftligt efter samtalens avslut, för att komplettera ljudupptagningen, då observationer kan tillföra en ytterligare aspekt i sådant som intervjudeltagarna kan ha svårt att verbalisera (Bengtsson 2000). I Bilaga 1 presenteras intervjudeltagarna med grupp fördelning, fingerade namn till följd av löfte om konfidentialitet, ålder och antal barn.

2.3 Tematisk intervjuguide

Parallellt med inläsning av teori började arbetet med att konstruera en tematisk intervjuguide, där teman upprättades utifrån tidigare forskning och våra för studien egna intresseområden (se Bilaga 2). En teoretisk förförståelse kan belasta forskaren med förutfattade meningar, men samtidigt vara en vägledande hjälp till att kunna ställa mer relevanta frågor (Bengtsson 2000). Den tematiska intervjuguiden strukturerades utifrån trattmodellen med både öppnare inledningsfrågor samt mer specifika frågor, av växelvis beskrivande och värderande karaktär (Halkier 2010). De mer specifika frågorna ställdes sällan till deltagarna i sin direkta form, utan författades i synnerhet som stöd till moderatorn för att försäkra att viktiga ämnen inte uteblev i samtalet (Wibeck 2000). Intervjuguiden sågs som ett levande dokument som utvecklades och utökades i takt med intervjuerna, då nya intressanta ämnen och aspekter som vi inte kunnat förutse dök upp i varje samtal. Bengtsson (2000) påpekar just vikten av att i kvalitativa undersökningar vara öppen, flexibel och kunna ta till vara på oförutsedda synpunkter, då målet för studien inte är fastställt från start utan växer fram och kan ändras under resans gång. Samma intervjuguide användes som stöd till de två enskilda intervjuerna, då intervjuaren fick jobba mer med följdfrågor och be respondenten utveckla sina resonemang för att få uttömmande svar (se Bengtsson 2000).

2.4 Bearbetning av materialet

Samtliga intervjuer har transkriberats, där pauser och ofullständiga satser, uttryck som “hm” “äh” och så vidare har skrivits ut i försök om att minimera risken att reducera materialet. Det transkriberade materialet har sedan kodats och kategoriserats för att ge en tydlig överblick. I

processen med att analysera materialet utförde vi en kombination av teoridriven och empiridriven kategorisering, där den teori vi tagit del av till största del var vägledande i kategoriseringen, vilket sedan följdes upp med en kategorisering av de oförutsedda aspekter som tagits upp av intervjudeltagarna (Halkier 2010). Uppgifter som skulle kunna röja en persons anonymitet har undvikits i presentationen av det empiriska materialet.

3. Tidigare forskning

Då forskningen om mediers påverkan på barn är omfattande och av stor bredd har vi försökt använda oss av författare som vi uppfattat som framträdande inom fältet. Vi har också valt att använda oss av teoretiker med skilda perspektiv för att kunna anlägga intressanta diskussioner. För att nå en djupare förståelse för barndomen som social och historisk konstruktion har det varit fördelaktigt att ta del av författare såsom till exempel Postman (1984). Han beskriver hur barndomen som begrepp vuxit fram och hur detta till stor del beror på nya tekniska framsteg och menar vidare att den utveckling som sker idag snarare leder till att barndomen allt mer försvinner. Även Buckingham (2000, 2006)(Buckingham & Bragg 2004) talar om detta och menar att barndomen är en konstruktion i samhället som förändrats över tiden. Denna konstruktions form bestäms av sociala konventioner och definitioner och är en produkt av sociala och diskursiva processer, vilket innebär att den definition vi och samhället applicerar på barn i sig själv producerar bilden av hur barn ska bete sig och vara. Buckingham menar dock inte att detta nödvändigtvis leder till barndomens försvinnande. Hans forskning kring barn och medier har på många sätt bidragit till diskussionen och gett den perspektiv på de olika synsätt som finns kring teknikutvecklingens påverkan på olika aspekter av barndomen. Baym (2010) skriver att introduktionen av ny teknologi i vårt samhälle ofta leder till oro och ångest, eftersom något nytt ersätter det gamla och våra personliga relationer och kontakter tar nya vägar. Thompson (2001) menar att den enskilda individen i dagens mediasamhälle översköljs med olika budskap i jagbildningens process och därmed utvecklar expertsystem för att sälla i vad de ska ta till sig eller inte. Dessa två perspektiv har gett inblick i hur individen påverkas av mediala förändringar. Tapscott (1998) menar att det inte finns någon inbyggd dålig eller god sida hos teknologin utan att det är hur vi själva bygger sociala normer, beteenden och regleringar som är avgörande för hur vi alla påverkas av dem. Tapscott diskuterar hur de nya generationerna medieanvändare skiljer sig

från tidigare och hur detta påverkar dynamiken mellan vuxna och barn, vilket har varit givande i analysen. Han menar att barnen på många områden idag vet mer än de vuxna genom att vara bättre på den nya tekniken och att detta skapar nya sociala situationer och förutsättningar. Barnen är enligt Tapscott idag också mycket mer aktivt bidragande medlemmar av mediesamhället än tidigare då de var passivt mottagande. Även Jenkins (2012) talar om hur den nya tekniken satt igång vad han kallar en kreativ revolution och hur användare idag är alltmer aktiva även i utformandet och spridandet av det material de konsumerar genom medierna. Han menar att det inte längre förhåller sig så att det finns medieproducenter och mediekonsumenter som befinner sig på vars en sida om medierna, utan att de istället allt mer interagerar med varandra för att reproducera och konsumera information. Bauman (2007) skriver att vårt samhälle nu präglas av en konsumtionskultur där vi inte bara förväntas konsumera objekt, utan att vi även som individer förväntas inneha kapacitet likt en uppdaterad och säljbar handelsvara på en marknad. För att få ett djupare perspektiv på de känslomässiga och mentala aspekterna av diskussionerna var det givande att ta del av författare som Turkle och Livingstone. Båda anlägger ett socialpsykologiskt perspektiv för att förstå hur medierna påverkar vårt känslomässiga och mentala liv. Turkle (2011) menar bland annat att tekniken formar vår identitetsbildning och visar på hur våra interaktioner via internet påverkar vårt relationsliv. Livingstone (2011) diskuterar vidare de komplexa relationerna som formas mellan media och barndomen och hur sociala och kulturella förutsättningar både skapar och skapas i relation till de nya medierna. Forskningsrapporter från Findahl (2012) och Statens medieråd (2015) har varit fördelaktiga att ta del av för kvantitativt material. De teorier vi använder oss av förklaras mer i sin helhet då vi applicerar dem på vårt empiriska material.

3.1 Teori

Vid inläsning på fältet fann vi tidigt Meyrowitz bok *No Sense of Place* från 1985 och intresserade oss för hans teorier om hur teknikutvecklingen driver förändringar i sociala beteenden. Meyrowitz applicerar sina teorier framförallt på tv'n som medie och vi fann dessa intressanta då de i många aspekter tycktes kunna ses som applicerbara även på nyare medier såsom mobiltelefoner, datorer och surfplattor. Vi hittade här en öppning för att med ett uppdaterat modernt perspektiv använda oss av Meyrowitz teorier som underlag för

diskussion, samtidigt som vi applicerade mer nutida teori för att ge diskussionerna aktualitet, bredd och att därmed bidra till förståelse i fältet. Meyrowitz menar att förändringar i den mediala miljön är en viktig aspekt av sociala förändringar. Förändringar i medierna leder därför till förändringar i socialiseringsprocessen hos barn då nya medier förändrar informationstillgången för dem. Detta påverkar i sin tur förutsättningarna för uppfostran, då det skapar ett behov för föräldrarna att hantera denna informationstillgång (Meyrowitz 1985).

4. Mediemedvetenhet och osäkerhet

Under samtalen med föräldrarna blir det tydligt att det finns en väl etablerad medvetenhet kring sitt eget samt sina barns användande av medier, men att det på samma gång finns en stor osäkerhet i hur man ska förhålla sig till det. Tapscott (1998) poängterar att dagens barn och ungdomar är bland de första generationer att växa upp helt omringade av digital media. För dem är den digitala tekniken inte främmande eller skrämmande, utan inbakat som en naturlig del av livet, medan föräldrarna har upplevt och vuxit upp i skiftet och därmed inte alltid delar samma inställning. De intervjuade föräldrarna talar under samtalen om hur de på olika sätt följer debatten och vad som skrivs i media, håller sig uppdaterade på ämnet med riktlinjer, tips och råd. En mamma uttrycker sin ambivalens kring hur man som förälder bör hantera sina barns användning på följande sätt:

Jag är inte helt hundra i hur mycket ska vi använda, vad ska vi använda, ena dagen är jag stenhård, idag ska vi läsa bok och sen nästa dag är jag jättetrött och orkar inte, så spela du spel.
(Maria Davidsson, 28 år)

Mamman uttrycker dels en osäkerhet angående mängden medieanvändning, dels vilken typ av medier som bör användas. Under samtalen med föräldrarna beskrevs även osäkerheter angående barns användning av den nya medietekniken relaterat till att den är just ny. Samma mamma uttrycker sig på följande sätt kring att det inte finns några klara och tydliga riktlinjer att följa:

Överlag, detta är ju nytt, iPad's är ju bara ett par år gamla... så vi vet ju fortfarande inte, vad ska man tycka, är det bra, är det dåligt, är det bra för mig? Det är ju egentligen ingen som vet någonting. Vi vet ju att det är bra att vara ute och få frisk luft för det har vi provat många gånger... (Maria Davidsson, 28 år)

Baym (2010) menar att introduktionen av en ny teknologi i vårt samhälle ofta leder till oro och ångest, eftersom något nytt och främmande ersätter det gamla och bekanta. Men att vi

sedan över tid vänjer oss och börjar se det i mer nyanserade perspektiv. Detta skulle kunna vara en bidragande anledning till att föräldrarna känner en osäkerhet kring de nya digitala medierna. Att till exempel läsa en bok är mycket mer väl beprövat och kan kännas som en "säkrare" investering av tid, med upplevelsen om att man "vet" vad man får ut av den investerade tiden, samt att boken har en längre historia som "accepterat" medium än de nya elektroniska. Precis som den intervjuade mamman påpekar vet hon inte själv, och inte heller forskarna, om det kommer visa sig bra eller dåligt med nya medier som surfplattor för barnens utveckling. En annan förälder uttrycker liknande tankegångar:

Det är i allmänhet svårt att vara förälder, man vet aldrig när man oroar sig, oroar man sig i onödan? Man blir osäker på sig själv för att man vet att man har lite grundläggande "går det här bra" eller "är det här okej" och man har ju de funderingarna i grunden och då blir man också så att, vad fasen är jag bara helt orolig i onödan, går jag och oroar mig för det här med datorspel i onödan. När är det allvar? När bör man ta tag i det? Jag tycker sådant är svårt, jättesvårt.
(Anders Olsson, 53 år)

Tapscott (1998) menar att en del av osäkerheten och oron hos föräldrar är rotad just i att det sker en väldigt snabb teknologisk utveckling. Han skriver att föräldrarna känner osäkerhet eftersom de lämnar över kontrollen av ett kraftfullt verktyg till barnen, särskilt eftersom de känner att de inte är fullt insatta i den nya teknologin själva. Precis som den intervjuade mamman uttrycker i citatet ovan vet hon inte heller om surfplattor är något som är bra för henne själv, vilket går i linje med Tapscotts (1998) påstående. Föräldrarna hinner inte själva lära sig, ta till sig och känna sig bekväma i tekniken innan de räcker över den till sina barn.

4.1 I avsaknad av tydliga riktlinjer

Att föräldrarnas osäkerheter främst rör just regleringen av mängden medieanvändning och vad för typ av medier som bör användas kan ses ha en intressant aspekt. Ambivalensen kring just dessa två punkter speglar medias rapportering och debatt i ämnet relativt väl. En artikel på SvD.se med rubriken "Barns skärmberoende: "Någon timme om dagen räcker"" handlar om hur mycket tid barn bör tillåtas att ägna åt digitala medier i jämförelse med äldre analoga medier som böcker, eller fysiska aktiviteter, där en barnläkare, en psykolog och en forskare uttalar sig i motsatta termer om vad som är bra kontra dåligt, samt hur man bör agera (Majlard 2015). I en annan artikel från *New York Times* är budskapet att de ledande teknikutvecklarna i Silicon Valley inte själva uppmuntrar sina egna barn att använda sig av

digitala medier hemma, då de menar att det hämmar de kreativa sinnen och utvecklingen för deras barn. De sätter sina barn i teknikfria Waldorf-skolor där man satsar på andra lärometoder än genom tekniska hjälpmedel (Richtel 2011). När statens medieråd släppte sin senaste rapport, en undersökning om barn och föräldrars medievanor, visade det sig att små barn använder internet allt mer. Men om detta är positivt eller negativt är forskarna oeniga om och debatten fortsätter gå varm (Delin 2015). Den osäkerhet som uttrycks av föräldrarna under samtalen speglar den oenighet som råder bland experterna, presenterad genom mediernas rapportering. De intervjuade föräldrarna talar i termer om att de tycker att det är svårt att veta vad som är rätt och fel väg att gå och det uppgavs att de upplevde att det inte finns några klara och tydliga riktlinjer att följa. Man skulle kunna hävda att den osäkerhet som föräldrarna känner inför frågan till stor del härstammar från och eldas på av rapporteringen kring vad som bör och inte bör göras, vilka riktlinjer som ska följas och vad som bör uppmuntras kontra begränsas. Thompson (2001) skriver att den enskilda individen i dagens mediasamhälle översållas av olika budskap i jagbildningens process, om hur man bör göra, om hur man bör vara, om hur andra gör, vilket leder till en kritisk reflektion över hur man själv förhåller sig, samt också leder till en känsla av att vara desorienterad. För att kunna handskas med dilemmat av det enorma utbudet av värdebudskap menar författaren att individen hanterar detta dels genom att vara selektiv med det material de faktiskt tar del av, men även genom att bara en del av detta material i sin tur sedan införlivas. Individerna utvecklar också, eller snarare använder sig av, expertsystem som gör det möjligt för dem att staka ut en väg att följa i överflödet av åsiktsriktningar. Dessa expertsystem kan förankras i det större medienätverket, att individerna låter sig inspireras och rådås av de ämnesexperter som lyfts fram genom debatter i media, men även hos andra personer som de i sitt dagliga liv interagerar med och har kommit att respektera som källor till sakkunniga råd.

I linje med vad Thompson (2001) skriver om expertsystem, ger de intervjuade föräldrarna under samtalen även exempel på andra mer personliga källor för vägledning. Samtidigt som de nämner att de läser och håller sig uppdaterade på forskare och experters råd via medierna, pratar de om att de samtalar med andra föräldrar om hur de brukar göra med spel och applikationer, vad man tillåter och förbjuder, för att få råd och tips. Som exempel av nyttjade källor och nätverk nämns kontakter via barnens skolklasser, genom barnens fritidsaktiviteter

eller genom det nätverk föräldrarna själva har via sociala medier som Facebook. En mamma ger exempel på en sådan situation:

Spel har ju varit uppe på vår skola också, på föräldramötet, och hur vi ska tänka kring det.
(Gabiella Nilsson, 34 år)

En förälder till sitt barns skolkamrat kanske inte i första hand skulle kunna ses som en individ med hög interaktionsgrad i ens dagliga liv, som man betror och respekterar för deras sakkunniga råd, men samtidigt kan relevansen för denna typ av utbyte ligga i att detta nätverk ligger närmast till hand, då det är föräldrar som de indirekt har någon slags relation till genom sina barn. Kompisar som barnen umgås med i skolan, umgås de även med på fritiden. Dessutom delar barnen en stor del av sin informationsvärld i och med skolklassens gemensamma undervisning och är därmed på ungefär samma utvecklingsstadium, vilket borde innebära likartade problemsituationer för deras föräldrar. Istället för de mer generella råd som medias rapportering erbjuder, till exempel om hur mycket tid som rekommenderas läggas på spel eller användning av surfplattor, erbjuder det närmare nätverket av andra föräldrar mer handfasta råd och tips på hur de kan bemöta och hantera specifika "problemsituationer". På detta sätt kan föräldrar, där deras barn ingår i samma nätverk, sätta gemensamma regler och komma överens om hur man tillsammans ska bemöta de osäkra aspekterna.

En ytterligare tolkning skulle kunna finnas i Jenkins (2012) teorier om att vårt samhälle nu präglas av vad han kallar en konvergenskultur, där flödet mellan olika medieplattformar möjliggör för en större deltagarkultur och kollektiv intelligens. På internet använder människor sin individuella expertis för att nå gemensamma mål. Ingen vet allt, men alla vet något. Två föräldrar diskuterar:

- Vi är medlemmar på något på Facebook som heter PappasAppar, och Appfredag, det är oftast gratisappar och så är de också välgenomtänkta, de söker upp, de kontaktar till och med de här firmorna och ber att få dem gratis för en helg. Så då kan man ladda ner gratis. Där kan man ladda ner mycket och många av dem är pedagogiska. På ett eller annat sätt. (Erik Knutsson, 42 år)
- Ja det finns riktigt mycket skräp-appar, så det är ju jättesvårt att hitta dem, men just den här PappasAppar. (Daniella Persson, 36 år)
- De recenserar dem också, andra föräldrar. (Erik Knutsson, 42 år)

I detta fall är det ett gemensamt forum på sociala medier som utgör ett slags expertsystem, där föräldrar kan rekommendera och tipsa varandra om bra verktyg och applikationer. Jenkins

(2012) menar att utnyttjandet av de kombinerade kunskaperna hos individerna leder till en kollektiv intelligens och en ny kunskapskultur. Samtidigt som andra former av social gemenskap har försvagats, till exempel förankringen i den fysiska geografin, växer kunskapskulturer fram som en ny gemenskap, vilka är mer frivilliga, taktiska och tillfälliga till karaktären. När gemenskapen inte längre tillfredsställer kan deltagarna lämna forumet relativt flexibelt. I exemplet med Facebook-sidorna, som de intervjuade föräldrarna nämner ovan, har de en möjlighet att söka kunskap och råda varandra, för att stävja osäkerheten. Detta på ett sätt som är relativt "opersonligt", där råden inte blir direkt riktade till en enskild person utan till en större massa, och den enskilda föräldern kan sålla och avgöra vad man vill ta till sig eller inte.

4.2 En reflekterad bild som inte alltid stämmer?

Tapscott (1998) menar även att ytterligare en bidragande anledning till föräldrarnas osäkerhet kring de nya medieteknikerna har sin grund i att medias rapportering ofta fokuserar på den lilla del av online-materialet som är negativt, ofta med våldsamt eller sexuellt innehåll. Samtidigt som de intervjuade föräldrarna ger en bild av att de håller sig uppdaterade på vad experter säger i media och tar till sig av råd och rekommendationer, påpekas det att man inte alltid känner att den uppmålade bilden i media stämmer överens med de situationer man själv upplever. Ett föräldrapar resonerar kring medias rapporter kontra egna erfarenheter i frågan om typen av medieanvändning:

- Dom har inte kommit in i den här tjusningen med att läsa, så som vi gör... För att man säger ju att undersökningar har visat att om föräldrar läser mycket böcker och om man har läst mycket böcker för sina barn, så kommer dom också att läsa mycket. Det stämmer ju inte alls på våra killar. (Kajsa Fredriksson, 46 år)
- En annan undersökning säger ju att killar läser mycket mindre än tjejer på grund av att killar ser väldigt sällan sina pappor läsa... (Ludvig Fredriksson, 47 år)
- Men det stämmer ju inte heller här (Kajsa Fredriksson, 46 år)
- Nä det stämmer ju inte heller här, för jag har ju en bok konstant klistrad i handen... eller hur. (Ludvig Fredriksson, 47 år)
- Vi läser alltid, både du och jag. Och har alltid läst mycket för barnen, vi har alltid läst, varenda kväll har vi liksom läst kapitelböcker och innan var det bilderböcker, åå dom har ju alltid haft mycket och fått mycket böcker, intresset för böcker har de ju haft, men när internet och telefoner och hela den biten kom, så blev det ju snabba belöningar hela tiden, som gör att det är ju för långsamt att läsa själv. (Kajsa Fredriksson, 46 år)

Findahl (2012) skriver i presentationen av sin forskningsrapport om barn och ungas medieanvändning, genomförd 2011-2012, att internet inte nämnvärt har minskat läsandet

eller användningen av andra traditionella medier, utan snarare att medieanvändningen har förtätats och att till exempel videotittande och läsande av nyheter har bytt plattform till att konsumeras via internet. Rapporten visar också att den totala konsumtionen av medier visar sig vara relativt stabil och oförändrad under de senaste 50 åren, sedan tv'n kom med i bilden. Detta antyder att medias rapportering idag är en aning snedvriden och kanske inte speglar hela bilden. Även Tapscott (1998) nämner är det ofta fokus på en liten procent av den totala bilden i medias rapportering om internet och den nya tekniken. De intervjuade föräldrarnas osäkerhet och oro skulle då även kunna ses som en följd effekt av att de fått en snedvriden uppfattning av den totala bilden, vilket därmed leder till en oproportionerlig oro. Jenkins (2012) poängterar just att föräldrar får gott om råd angående hur mycket av barnens tid per vecka som borde läggas på medieanvändning, eller om de borde få ha egen dator, mobiltelefon och så vidare. Däremot ges nästan inga råd om hur de kan hjälpa och guida sina barn till att bygga upp ett givande förhållande till medierna.

4.3 Ett ämne där alla vill hävda sitt veto

Föräldrarnas osäkerhet kontra mediernas rapportering skulle även kunna ses som en del i ett större samhällsperspektiv. Tapscott (1998) menar att det inte finns en inbyggd dålig eller bra sida i själva teknologin. Det är inte teknologin som skapar institutioner, värderingar, regler och samhällen, det är människans verk. Det enda sättet att förstå både löftet och faran är att uppleva och lära av det. Vi måste använda teknologin och tillsammans under resans gång utveckla de sociala normerna och överenskommelserna för att komma fram till en bättre värld. Samtidigt skriver Jenkins (2012) att betydelsebildningen kring barndomen ofta ses som ett sätt att staka ut riktningen för vår kultur och därmed vill alla parter säga sitt om hur vi bör utbilda de unga. De intervjuade föräldrarna menar att de upplever att media, experter och forskare stakar ut riktlinjer som är motstridiga, att uppgifterna ständigt ändras och revideras. De vet inte vilka råd de ska följa för att göra "rätt" eller på bästa sätt för sina barn. Samtidigt säger forskningen att ingen kan veta på förhand, att vi måste prova oss fram för att se vad som fungerar bäst. Detta kan ge föräldrarna en känsla av att vara som en slags testpanel, där alla kommer med råd från olika håll om hur man bäst ska göra, men samtidigt sitter ingen på facit vad det kommer att ge för effekt. I ett ämne som att uppföstra och socialisera sina barn, kan detta ses som extra känsligt eftersom det är ett område som rör värderingar och regler.

4.4 Farhågor och förhoppningar kring den nya medieteknologin

Det finns många olika tankegångar och resonemang hos föräldrarna kring barnens medieanvändande, om vad som är bra och vad som är dåligt, samt hur det påverkar dem. Föräldrarna uttrycker sig både i termer om farhågor och förhoppningar kopplat till den nya medietekniken och de situationer den medför. Ett återkommande tema under intervjuerna med föräldrarna var funderingar kring den ständigt uppkopplade tillvaron, balansen att kunna skifta mellan online/offline och hur det inverkar på barnens och familjens liv:

Det negativa är ju att man aldrig är ledig, om man inte lär sig att helt stänga av. Och att dom kanske inte kan koncentrera sig nån längre stund, jag tänker så när dom gör läxor och pluggar inför nånting så är det ju avbrott hela tiden. Dom är ju inte speciellt effektiva. (Kajsa Fredriksson, 46 år)

Och spelar de iPad, iPaden är, tycker jag nog är den världen där de sjunker in mest i sig själv, alltså liksom där man liksom det här, ”det är middag nu”, ”ja eh vava vaddå?” ”ja men vi ska äta nu” ”jaha ja jag ska bara, amen det är bara, jag ska bara, ska bara kolla färdigt på det här klippet”. Har du hört den? Ska bara. Så kollar man, men du det är 35 minuter kvar, alltså maten är klar nu. ”Jaa men” Ja men du kan pausa. ”jaaa”. (Daniella Persson, 36 år)

Eller så ska de bara spela färdigt banan (...) Speciellt när man spelar med kompisar, då är det svårt att pausa (...) Så jag har sagt att man måste säga till innan, 20 minuter eller något sånt. (Cecilia Andersson, 49 år)

Det är ju sjukt irriterande det där med att man ropar med att det är mat, så kommer inte ungarna, då är dom upptagna, vaddå upptagna, ni sitter och spelar! (Bengt Karlsson, 44 år)

Föräldrarna menar att barnens medieanvändande och förmåga eller oförmåga att stänga av påverkar deras gemensamma familjeliv. Att till exempel i onlinespel där barnen spelar tillsammans, alla med olika roller och egenskaper i spelet, blir det direkt märkbart om någon av deltagarna lämnar för att äta mat med resten av familjen. Å andra sidan kan man fråga sig om denna sorts problemsituation inte är en klassiker i familjelivet, att barnens lek uppslukar dem, förutom att leken för denna generationen har tagit sig in på ännu en plattform. Turkle (2011) skriver att den unga generationen inte på samma sätt som sina föräldrar gör distinktionen av vad som är online och offline, utan att det uppkopplade livet är just en del av deras liv, att det är lika verkligt för dem oavsett om det sker via digitala medier eller inte. Tapscott (1998) påpekar samtidigt att internet har blivit ytterligare en ”plats” där barn gör sådant som barn alltid har gjort, leker, lär och socialiserar. Den digitala leken har blivit ett komplement till leken i icke-digitala miljöer. Detta är något som även föräldrarna noterar:

De sitter nu när de spelar MovieStarPlanet, där är också chattrum, de har ju sina egna figurer som de kan gå omkring med, där brukar de prata med kompisarna på Skype. Så då är det dom som de pratar med på Skype som de faktiskt spelar med inne i spelet, så man hör dom hela tiden, jag har två pojkar hemma men det kan vara åtta ibland, alltså ljudnivån är åtta pojkar hemma hos oss liksom, det är jätteroligt (...) Samtidigt kan jag tycka det är tråkigt, jamen gå hem till varandra och spela då. Ja fast då kan ju inte alla spela samtidigt för folk har ju inte fem datorer hemma så de kan ju inte sitta fem kompisar och spela. Med varandra. Alltså in i samma spel, så ja då sitter de hemma en och en, så det är lite så. (Daniella Persson, 36 år)

Ytterligare ett orosmoment som återkommer under samtalen med föräldrarna är just tidsaspekten, hur mycket tid som läggs på medieanvändande, kontra vad man får tillbaka. När Statens medieråd släppte sin senaste rapport *Föräldrar och medier 2015* om föräldrars attityder till barns medieanvändning, visar det sig att de tillfrågade föräldrarna anser att barns medieanvändning, där framförallt datorspel/tv-spel/spel på surfplatta, internet, sociala medier och mobiltelefonen pekas ut som värst, tar för mycket tid. Samtidigt menar föräldrarna i rapporten att för lite tid ägnas åt böcker och tidningar, läxor/skolarbete och sport/träning (Statens medieråd 2015). Vid våra intervjusamtal ställer sig föräldrarna frågande till vad den investerade tiden kommer att ge tillbaka i barnens framtida vuxenliv, till exempel vilka kunskaper det kommer generera. Två av papporna uttrycker sina tankar kring tid och digitala spel:

Visst (...) har jag vunnit SM i Counter Strike så är det väl nått att snacka om på en fest 10 år senare också. Men alla som har tränat och inte kommit så långt, och ändå lagt oändligt mycket tid (...) är det någonting som man är glad över sedan (...) att jag la ner så många tusen timmar på att göra det här, och idag det spelet finns ju inte längre, asså spelar man fotboll kan man ju göra det när man är 30-40-50 och gör man nånting annat kan man kanske ju göra det och ha nytta av det, det finns. Men dom spelen som fanns för 10 år sedan finns ju inte idag, och dom spelen som finns idag finns ju inte om 5-10 år, har man då kvar nånting där, eller är det tomhet bara, att fan jag la ner en jävla massa tid (...) och jag har inget kvar av det. (Anders Olsson, 53 år)

Dom tror att det är så viktigt, att man kan göra detta hela livet, att det behövs inget annat (...) väx upp ungefär, och det där (...) vad har du för användning för det, jag jobbar som chef, jag har ju inte frågat en enda under dom anställningarna jag har gjort, och då har jag ändå gjort en och annan under åren, kanske en 100 personer; hur bra är du på Counter Strike egentligen? För det behövs ju inte, det är ju väldigt få arbetsplatser som eftertraktar. (Bengt Karlsson, 44 år)

Just tanken om att den investerade tiden ska generera i någon slags kunskap eller något som barnen lär sig och kan dra nytta av senare i livet genomsyrar flertalet resonemang under intervjuerna. Bauman (2007) menar att vi nu lever i ett konsumtionssamhälle där vi inte bara förväntas konsumera objekt, utan att även som individer förväntas vi inneha kapacitet likt en uppdaterad och säljbar handelsvara på en marknad. Detta skulle kunna ses som en del av

förklaringen till att föräldrarna känner att det är viktigt att deras barns investerade medietid också genererar någonting tillbaka. Som en av papporna påpekar är det kanske ingen arbetsgivare som faktiskt efterfrågar om man som ung var duktig på ett visst specifikt spel. Att då lägga ner så enormt mycket tid på att bli bra på det ifrågasätts därför av föräldrarna.

Samtidigt som de intervjuade föräldrarna lyfter farhågor om att det uppkopplade livet tar mer och mer plats i barnens tillvaro resonerar de i termer om hur de ändå hoppas och tror på att barnen ska få mer nytta av teknikkunskaperna än de själva haft. Man främjar till exempel gärna lärande via internet eller med det som hjälpmedel. Barnen uppmuntras också att utveckla sina tekniska färdigheter eftersom det bland annat anses kunna ge dem karriärmöjligheter längre fram i livet. Även spelande via nätet nämns i positiva termer då föräldrarna menar att barnen lär sig mycket nyttigt genom dem. Samarbete för att nå gemensamma mål är i många spel en del av uppgiften. I de mer verklighetstroga spelen nämner föräldrarna att barnen lär sig om samhällsfunktioner på ett roligt sätt.

Båda mina barn har högsta betyg i engelska, för det är det språket de använder på fritiden när dom spelar. (Bengt Karlsson, 44 år)

- Videor hur man spelar Minecraft. Man får veta hur man kan göra olika uppdrag liksom och sådär, bygga olika ja jag vet inte, hur man lagar mat i Minecraft till exempel. Minecraft är som ett sånt där virtuellt lego liksom så det känns, jag tycker det känns jättebra när de spelar det faktiskt, även när de spelar med kompisarna för det är inte det här. (Daniella Persson, 36 år)

- De är väldigt kreativa där. (Erik Knutsson, 42 år)

- Ja, de blir ju det. (Daniella Persson, 36 år)

Livingstone (2011) poängterar att internet har blivit ett centralt verktyg för inläring, lika viktigt som böcker och lärare i skolan, men ännu inte så pass integrerat i utbildningens infrastruktur och de vardagliga sociala mönstren att det är "osynligt", eller taget för givet. Det är fortfarande ett problematiskt moment att få barnen att använda internet på ett sätt som främjar lärande, med de pedagogiska verktyg som finns. Livingstone (2011) menar dock att studier har visat att lärande via elektroniska medier stimulerar på ett annat sätt än de vanliga traditionella så som att läsa böcker eller tavelundervisning, därför torde det vara till fördel för barnens inläring att kunna hantera båda sätten för att på bästa sätt främja utveckling. De intervjuade föräldrarna är ändå av åsikten att den nya digitala tekniken ökar lärandet, att barnen kan lära sig snabbare genom spel och pedagogiska applikationer. Föräldrar nämner att barnen lär sig till exempel språk snabbare, genom att de introduceras för det i spel och

använder det för att kommunicera med varandra. Intervjupersonerna pratar även positivt om andra typer av pedagogiskt användande, som övning av problemlösning och logiskt tänkande via spel och interaktiva applikationer. Buckingham (2006) skriver samtidigt att studier har visat att den uppmålade utopin om att all modern teknologi i hemmet ska medföra att barnen blir mer kreativa och att lärandet sker av sig själv inte helt och hållet blir verklighet. Oftast för att tekniken är just för teknisk för barnens pedagogiska och kognitiva förmåga, samt att föräldrarna själva saknar kunskaper att kunna guida sina barn och lära dem de tekniska knep och färdigheter som krävs för att detta ska bli verklighet. Han menar att vuxna uppmuntras att investera i teknik med syfte att användas i undervisning och för pedagogiska ändamål, medan barnen är mer benägna att använda tekniken till underhållning.

5. Det förändrade begreppet kontroll

By changing the boundaries of social situations, electronic media do not simply give us quicker or more thorough access to events and behaviors. They give us, instead, new events and new behaviors. (Meyrowitz 1985:43)

Formerna för hur vi tar till oss, delar och sprider vidare information förändras ständigt. Nya elektroniska medier utvecklas i snabb takt, vilket ger oss nya möjligheter att till exempel upprätthålla social kontakt och ta del av information. Informationsflödet och medieklimatet får ständigt nya referensramar, vilket också leder till nya förhållningssätt kring hanteringen av dessa medier. Meyrowitz (1985) menar att elektronisk media har en betydande om inte drivande roll i sociala förändringar och att uppfostra och socialisera in barn i kultur och samhälle innebär att gradvis exponera och utsätta dem för ny information och nya situationer. Tapscott (1998) påpekar samtidigt att det som just präglar dagens samhälle, med teknikutvecklingen av digital media, internetuppkoppling och mobila enheter, är ett ständigt överflöd av information. I rollen som förälder leder detta till nya utmaningar, med möjligheter och svårigheter i att försöka balansera och hantera sitt barns medieanvändning och exponering för information, för att kunna upprätthålla en kontroll över socialiseringsprocessen för sina barn. Föräldrarna reflekterar över några av de förändrade förutsättningarna för informationsutbyte kopplat till sina barn:

Jag brevväxlade liksom när jag var tolv, då skrev jag brev till folk som jag inte kände för man satte in en annons i kamratposten och ville ha en brevkompis. Men nu kan de ju träffas i ett chattforum någonstans för att de delar intresset för Minecraft till exempel eller för något annat

spel, och så helt plötsligt så har man en kompis i Umeå liksom. Nu gör ju inte mina det än men jag vet inte om vi, min sambo till exempel, som är spelkille, som har skaffat sig kompisar över hela landet för att han har spelat. Och då blir det den nya världens brevkompisar. Och sen när man blir äldre så kan man ju faktiskt åka och hälsa på dem. Träffas på olika LAN. (Daniella Persson, 36 år)

Jag menar, vi hade ju inte dator när vårt äldsta barn var liten, utan det var ju nåt man hade i skolan och fick använda där. Och sen när man väl skaffa dator så var det ju liksom, då var det väldigt inrutat med vilka spel och så, alltså då var det ju inte internet på samma sätt som det är idag (...) utvecklingsmässigt på barnen är där ju stor skillnad. Jag menar, det spelar ingen roll vilken telefon du ger till en sjuåring, varsågod, sätt på den, så gör dom det. Och dom vet allt. (Felicia Bengtsson, 40 år)

De intervjuade föräldrarna uppmärksammar att förutsättningarna för kommunikation och sociala förbindelser har förändrats drastiskt jämfört med när de själva växte upp. De menar att för cirka 10-20 år sedan var internet och dess värld av information något som man loggade in och ut på, medan det idag finns tillgängligt och mobilt på ett helt annat sätt genom tekniska medel. Meyrowitz (1985) skriver att utvecklingen av elektroniska medier har minskat relevansen av fysisk närvaro i mötet med människor och händelser. Med tv'n som huvudmedium för sina teorier, beskriver han hur sociala mönster och roller förändras till följd av nya situationer där möjligheten att separera fysisk närvaro, kommunikation och/eller social aktivitet uppstår. Att till exempel "lära känna" en person genom en tv-serie, påverkar hur du interagerar med den samme person om du sedan skulle träffa hen face-to-face, då du redan på förhand har bakgrundsinformation och en insikt i personens dagliga liv. Detta menar Meyrowitz (1985) leder till nya sätt av social interaktion, där relevansen av den fysiska platsen för informationsutbytet försvagas. Som de intervjuade föräldrarna nämner under samtalen hittar barnen nya vänner via internet, som befinner sig på andra fysiska platser, till exempel genom spel eller forum för gemensamma intressen. Föräldrarna talar på liknande sätt om hur deras barns användning av nya medietekniker så som dator, surfplatta och smartphone med internetuppkoppling och direkt åtkomst till åtskilliga kommunikationskanaler har genererat nya tillvägagångssätt för hur barnen till exempel utvecklar vänskapsband eller förvärvar nya kunskaper, vilket medför nya situationer som kräver nya förhållningssätt hos de vuxna i rollen som förälder. Skickar man iväg sitt barn till Umeå för att träffa kompiserna som skaffats via internet, utan att riktigt kunna veta vem det är? Kollar man upp det först, eller låter man barnen åka först när de är äldre, eller inte åka alls? Hur främjar man sina barns utveckling och socialisationsprocess om man inte som förälder kan

kontrollera mängden och vilken typ av information som når dem på samma sätt? Resonemangen kring hur man förhåller sig är lika många och olika som antalet intervjuade föräldrar, men samtliga visar att man reflekterar över det förändrade begreppet kontroll. En pappa säger att han gärna uppmuntrar sin 14 åriga son att åka och träffa de vänner som han skaffat via internet, men har som krav att han själv kör och lämnar av honom, för att se att personen verkligen är en riktig person och i rimlig ålder. En mamma säger att den nya internet-kompisen gärna är välkommen hem till dem, på så sätt kan hon fortfarande till viss del ha kontroll på och styra över situationen. En annan förälder resonerar om nya situationer som kapade twitterkonton, nätmobbing och andra incidenter kopplat till digital media och deras barn på följande sätt:

Men nånstans såhär (...) jag är inte orolig för det, för sånt händer, å idag får man liksom (...) okej så är samhället idag, då får man acceptera. Så är det. Så får man göra det bästa av situationen. (Bengt Karlsson, 44 år)

Intervjupersonen menar att det inte tjänar till att försöka kämpa emot tekniken och samhällsutvecklingen, utan att istället acceptera läget och fokusera på att bemöta och hantera de situationer som uppstår. Föräldrarna är samstämmiga i att ny teknik, internet och dess utbredning idag är en faktor som inte går att bortse från, att det blir alltmer integrerat i vårt vardagliga liv och därför inte är något som kan motarbetas eller tryckas undan. Istället menar de att det snarare blir till en aspekt i uppfostran av sina barn som man som förälder får hitta vägar att hantera. Internet och elektroniska medier ses som en nödvändighet, då både skola och arbete kräver dator- och internethantering och föräldrarna ser många fördelar med att barnen snabbt anammar tekniken. Men precis som Tapscott (1998) beskriver ser föräldrarna på den nya digitala tekniken utifrån en slags problematisk infallsvinkel, något som måste hanteras, övervägas och värderas utifrån möjliga för- och nackdelar.

5.1 Kontroll över informationen

What a young child knew about the world was once determined primarily by where the child lived and was allowed to go. Access to the larger society came slowly with increasing literacy and freedom to travel. Reading offered informational access to the world; travel offered complementary physical access. (Meyrowitz 1985:237)

Meyrowitz menar att förändringar i den mediala miljön är en viktig aspekt av sociala förändringar. Med ny teknik förändras omständigheterna för information vilket i sin tur

ändrar förutsättningarna i förhållandet mellan föräldrar och barn. För tidigare generationer introducerades information till övervägande del under kontroll av föräldrarna, vilket också gav dem möjlighet att kontrollera barnens inträde i vuxenvärlden (Meyrowitz 1985). Tillgången till internet finns idag överallt - runt oss, med oss, på arbetsplatsen, i hemmet och i skolan. Idag har barn tillgång till allt fler kanaler för information och barn tar också i allt större grad själva reda på den information de intresserar sig för, med hjälp av mobiltelefoner, datorer och surfplattor. Allt detta intensifieras i en interaktiv värld där barnen själva till stor del kan kontrollera sitt informationsintag istället för att vara passiva mottagare (Tapscott 1998). Förändringar i medierna leder därför till förändringar i hur föräldrar och barn förhåller sig till varandra, vilket i sin tur påverkar förutsättningarna för uppfostran då det skapar ett behov för föräldrarna att hantera detta informationsintag. Föräldrarna resonerar kring barnens användande av informationstekniken:

Ja men min treåring, jag ser ju när hon leker där hemma, trycker på allt det här, hon vet precis hur det fungerar. Stänga ner och byta, de tittar på lilla prinsessan, när det tar slut kan hon klicka vidare på nästa direkt, och när det inte går tillräckligt fort liksom (visar hur hon petar hårt med fingret som på en skärm) som en liten kyckling som sitter och pickar på något litet frö som aldrig kommer. Så även den här treåringen lär sig extremt fort hur det fungerar. På gott och ont naturligtvis. (Erik Knutsson, 42 år)

Båda mina söner sitter väldigt mycket, chattar mycket med kompisar och tittar på filmer alltså youtube-klipp tror jag de tittar på mycket. Jag tror inte de är inne på och googlar mycket och sådär, det tror jag inte, alltså inte vad jag vet. (Cecilia Andersson, 49 år)

Mina har inte riktigt hamnat där än att de surfar runt hejvilt än, i alla fall inte att de är inne på en massa olika sidor för att kolla vad som finns där utan de håller sig till där de vet vad de letar efter, det är liksom spela eller så är det youtube. (...) Alltså jag vet att de försökt sitta och smyga med att titta på klipp från såhär GTA-5 – klipp vilket gör mig direkt vansinnig, men sen kan de lika gärna sitta och titta på sådana där roliga med folk som trillar och hoppar och åker skateboard liksom. Men just youtube-delen är väl den som jag känner att där borde jag skaffa mig mer koll och kontroll. Men alltså speldelen, där vet jag exakt vilka spel de spelar, vilka jag spelar tillsammans med dem liksom. Och sen det här att de surfar runt, än så länge vet jag att de inte gör för de vet knappt hur man gör, de brukar kalla på mig. (Daniella Persson, 36 år)

Frasen ”på gott och ont” är något som upprepas genom intervjuerna och det är uppenbart att föräldrarna både ser positiva och negativa aspekter av den förändrade informationskulturen. Föräldrarna resonerar kring att tekniken är oundviklig och en del av vår vardag, men samtidigt beskriver de hur de försöker att på olika sätt och med olika metoder begränsa tillgången till den information som barnen kommer åt genom medierna. Ämnet är något

föräldrarna resonerar och problematiserar kring och det blir tydligt att det finns en stor klivenhet hos föräldrarna i var gränserna bör gå när det kommer till barn och information.

5.2 Olika typer av information

En aspekt som framkom då vi diskuterade medier med föräldrarna var att de värderar olika typer av information från olika kanaler väldigt olika. De överväger och argumenterar runt vilken typ av information de tycker att barnen ska ha tillgång till och vilken de inte tycker att de bör ta del av. Vissa ämnen är mer uppenbara än andra, våld är ett exempel på ämne där föräldrarna har starka åsikter kring lämpligheten i att exponeras för informationen och här tar de flesta starkt avstånd, både när det kommer till spel och annan typ av grafiskt material, som filmer och videoklipp till exempel. Det verkar inte nödvändigtvis vara rädslan för att barnen själva ska agera våldsamt som framförallt driver föräldrarna utan det handlar lika mycket om att man inte vill att barnen ska bli skrämda eller traumatiserade av det de får se:

Det kan ju vara diverse filmer som folk lägger upp som inte är okej att titta på när man är sju och ett halvt år. Grejer som jag tycker är fruktansvärt att titta på då vill man ju absolut inte att ens barn ska göra det. Det är väl främst sådana grejer som faktiskt kan sätta griller i huvudet på barn. Ja, där är ju både det sexuella och djurmisshandel, alla sådana grejer de lägger upp det är ju fruktansvärt, jag menar det vill ju inte en annan heller titta på. Men de kanske inte förstår det i samma utsträckning (...) så tror de kanske bara att det är på lek, fast det faktiskt är på blodigt allvar. Sådant kan jag tycka är skrämmande faktiskt. (...) För du har svårt för att förklara att den personen inte är riktigt frisk, till exempel när de slår ett djur (...) visst du kan säga att en människa är sjuk men hur ska du precisera det? För det kan du inte förklara för en sjuåring (...) Och jag menar vad får man för bild på människor? (...) Jag tycker de är för små för att veta hur jävliga människor är överhuvudtaget. Faktiskt. De är så oskyldiga och tar emot folk med öppna armar. Och ska de gå redan som sjuåringar och vara rädda för att det kanske är någon som faktiskt är som den på filmen, då fördärvar vi barnen. (Felicia Bengtsson, 40 år)

Om de tittar på program som egentligen är ämnade åt vuxna, som melodifestivalen till exempel, men det är ju ändå många barn som tittar på det, och vad det sänder ut för signaler. Alltså, hur ska man vara klädd när man är kvinna och sjunger i melodifestivalen, (...) de är ju förebilder. (...) just med kläder och sådant hur mycket mer utsatt man är som flicka. Är det okej att stå med en body bara med lite fransar? (...) det är ju också sådant de får intryck av (...) Normer. (Ida Svensson, 36 år)

Man menar alltså att barnen är för små för att ta del av den många gånger krassa och våldsamma vuxenvärlden där människor inte alltid agerar utifrån de moraliska och etiska regler föräldrarna försöker lära barnen att följa. Postman (1984) menar att den här typen av information är en viktig del i att skilja mellan barn och vuxna. Barn bör inte bli invigda i information som inte anses lämplig för dem att känna till, då detta leder till att de fortare

växer upp. Föräldrarna oroar sig för vilken bild barnen ska få av världen och av andra människor genom att ta del av information som de menar att de är för unga för att kunna förstå. Föräldrarna resonerar kring ämnen som våld, sex och vuxna relationer på ett liknande sätt, då de oroar sig för att barnens kunskaper om vuxenvärlden ska bli snedvridna och att detta ska leda till att barnen mår dåligt och oroar sig, något som man tycker att barn inte ska behöva utsättas för. Uttrycket att "barn ska få vara barn" blir här mycket tydligt formulerat, då man menar att barn har rätt att skyddas från information som kan ses som skadlig för dem. En förälder uttrycker det så här:

Jag tror, så länge de inte är myndiga är det vår skyldighet som föräldrar att skydda dem så mycket det bara går. Vi vet inte vart det kan bära hän. (...) Man får ändå skydda dem så långt det går. (Hilda Arvidsson, 44 år)

Buckingham (2000) menar att den här typen av tankar lätt kan härledas till moralpaniker som till viss del alltid funnits. Han säger att fantasin om en barndomens gyllene era av oskuld, och att medierna har ett korrumpierande inflytande på denna, har en väldigt lång historia. Han menar att dagens rädslor bottnar i mycket bredare rädslor runt social förändring, men de är också ett resultat av teknologiska och kulturella förändringar i medierna själva. Föräldrarna oroar sig också för vilken typ av vuxna förebilder barnen får, speciellt då det kommer till kroppsideal och trender. De oroar sig för att barnens självbild ska bli skev och påverkas av information och intryck som egentligen riktar sig åt vuxna. Tapscott (1998) menar att genom den ökade tillgången till digitala medier så påverkas uppbyggnaden av processer som har med jag-bildandet att göra. Självkänsla, värderingar och självständighetsbyggande är delar av uppväxten som skyndas på. Detta går på samma linje som de orosmoment föräldrarna tar upp, då de menar att för de små barnen är det svårare att stå emot påverkan på självbilden än för vuxna som kan värja sig mot informationen på ett annat sätt. Detta är något som bekymrar föräldrarna och som leder till en känsla av att vilja skydda sina barn från den här typen av information.

Nyheter är ett annat exempel på information som Meyrowitz (1985) menar före tv's tid tillhörde den informationsvärld som vuxna kontrollerade och barn inte hade del i, då de inte kunde läsa eller få tillgång till de medier via vilka de spreds. Därmed kunde föräldrarna och vuxenvärlden på ett helt annat sätt än idag kontrollera barnens tillgång till nyhets-

rapporteringen. Idag har de flesta tidningar och nyhetskanaler egna applikationer och plattformar på nätet, och nyheter i olika former syns även på tv flera gånger under dagen. Detta gör det svårt för vuxna att förhindra att barnen får tillgång till rapporteringen och därmed kontrollera vilken typ av nyheter barnen blir medvetengjorda om. Så här diskuterar föräldrarna kring nyheter:

Ja min yngste han har tydligen någon app för han kom och berättade för mig att nu skulle Zlatan sluta i Paris, och då har han tydligen någon sådan sport-app nerladdad, det är väl nyheter för honom i alla fall. (Cecilia Andersson, 49 år)

Min son har kommit på att (...) om jag avbryter honom mitt i Lilla Aktuellt, så blir han vansinnig. (...) Men då kan han titta på det på Svt-play sen efter maten. Så då plockar jag fram paddan och så kollar vi Lilla Aktuellt. Och då upptäcker han ju att Lilla Aktuellt är typ fem minuter eller något, men då kan han ju klicka sig vidare till gamla avsnitt av Lilla Aktuellt. Plötsligt får han mycket mer padd-tid fast han gör ju något vettigt i mina ögon eftersom han tittar på Lilla Aktuellt. (Daniella Persson, 36 år)

Min son tycker det är skittråkigt att titta på Aftonbladet eller Sydsvenskan och titta på nyheter på min iPad och suckar och säger ”tråkigt!”. (Erik Knutsson, 42 år)

När ämnet först kommer på tal menar föräldrarna att barnen oftast inte intresserar sig för nyheter utan tycker att det är tråkigt, men det visar sig snabbt att detta inte är hela bilden. Genom vidare diskussion blir det tydligt att barnen faktiskt ser på nyheter och intresserar sig för dem, och att de också själva aktivt letar upp de nyheter de vill se genom de kanaler som finns tillgängliga för dem, via till exempel tv-kanalers barnsidor på nätet. Föräldrarna själva verkar inte tänka på nyheter genom internet eller barnkanaler på samma sätt som traditionella nyheter via tidningar och tv och därför är inte barnens nyhetskonsumerande heller något de först ifrågasätter. Tapscott (1998) menar att tv'n och internet till stora delar är varandras motsatser då han menar att tv'n är ett passivt envägsmedium som serverar information medan internet är ett aktivt medium där man själv söker och finner den information man vill ta del av. Föräldrarna verkar på många sätt fortfarande se nyheter som något som serveras och att man därmed är hänvisad till det som finns, vilket enligt dem inte intresserar barnen. Det blir sedan genom diskussionerna tydligt att barnen har hittat nya, roligare sätt att konsumera den typ av nyheter de intresserar sig för med hjälp av den nya tekniken. På detta vis kan de också sälla bland informationen och enkelt klicka sig vidare till relaterat material, vilket gör dem till aktiva användare istället för passiva tittare, vilket Tapscott (1998) menar är ett kännetecken för den nya generationens mediekonsumenter. Detta kan tolkas som en förklaring till att

föräldrarna i intervjuerna inte generellt uttrycker någon större problematik i att låta barnen se den typen av nyhetsrapporteringar, de ser helt enkelt inte dessa nya informationskanaler som nyheter på samma sätt som klassisk rapportering via tv och tidningar. Därför ser de inte heller det som att barnen tar del av något som bör ifrågasättas. Föräldrarna verkar även resonera likadant om nyheter som om den tekniska utvecklingen generellt; de menar att nyheterna och rapporteringen är en del av verkligheten och det samhälle vi lever i och att den därmed inte går att ”gömma” för barnen, utan är en del av den värld som barn måste upptäcka.

5.3 Säkra filter

I diskussionen kring nyheter blir det tydligt att föräldrarna inte fritt låter barnen konsumera nyhetsmaterial utan förlitar sig på att kanaler som är barnanpassade sköter den pedagogiska omvandlingen av informationen till mer lämpligt material för konsumtion av barn:

Ja men de går ju igenom det ganska bra på Lilla Aktuellt, de tar dem igenom inslagen, de berättar ju när det har hänt hemska saker också för de förstår väl att barnen kommer att höra om detta (...) Och då är det ju bättre att få det förklarat för sig i Lilla Aktuellt klart och tydligt, även om det är hemska, att så här är det, än att det kommer någon i skolan som kommenterar och så blir allting överdrivet och jättestort (...) Så där tycker jag faktiskt att Lilla Aktuellt är bra.
(Daniella Persson, 36 år)

Tack vare att det finns så mycket med Bolibompa och så där, där är det ju lite skyddad verkstad från kommersialismen. Så att där, det är ju helt fantastiskt. (Jesper Svensson, 39 år)

Det blir påtagligt att det finns en kluvenhet i var gränsen går för hur mycket verklighet barnen egentligen ska få se, och genom diskussionen framkommer det att det finns vissa program och internetplattformar som anses vara bra och säkra, granskade och godkända för barn, med lämpligt innehåll, som föräldrarna ser till att barnen håller sig till. Där känner sig inte föräldrarna oroade alls utan litar fullt ut på barnkanalerna och använder dem ibland till och med som ”barnvakt” utan att ha uppsikt överhuvudtaget:

Samtidigt är det ju en bra grej när man åker bil till exempel, om man ska åka långt. En liten barnvakt har det väl tyvärr blivit många gånger. (Felicia Bengtsson, 40 år)

Detta kan ses som att föräldrarna genom dessa filter har hittat ett läge där de känner att de har kontroll över informationshämtningen även om de inte själva aktivt vet exakt vilken information det rör sig om. Innan tv’ns tid var det föräldrarna själva som fungerade som filter och valde vilket material som var lämpligt och sedan anpassade och framförde detta för

barnen (Meyrowitz 1985). Idag överlämnar de istället en del av anpassningen åt dessa utvalda kanaler att framföra och sortera i materialet. Så länge barnen håller sig till dessa kanaler känner sig föräldrarna säkra. Meyrowitz (1985) menar att när nya elektroniska medier möjliggör för icke-platsbunden kommunikation, medför detta att den förlorar sin fysiska inramning. De filter som föräldrarna använder sig av i form av de säkra kanalerna skulle kunna ses som ett försök att upprätta fysiska väggar i den elektroniska världen, vilka begränsar informationens "oändlighet" och hjälper till att rama in framförandet av den. Detta kan också tolkas som att föräldrarna försöker lösa sin brist på kontroll över vilken information barnen får tillgång till genom att istället försöka kontrollera vilka kanaler barnen följer. Även Buckingham (2000) menar att föräldrarnas oro för informationsutvecklingen och deras rädsla för att barnen växer upp för fort och blir vuxna för tidigt skapar en stress hos föräldrarna som de måste hantera genom att försöka kontrollera den information som barnen får tillgång till. Föräldrarna kan inte kontrollera exakt vilken information barnen får genom dessa kanaler, men de kan motivera för sig själva att den information de faktiskt får redan har genomgått ett barnanpassat filter. Att kunna sätta tilltron till en "högre makt" som sätter åldersgränsen verkar underlätta problematiken för föräldrarna och validerar för dem vad som är rätt och fel att titta på. I situationer där klara åldersgränser inte finns är det svårare för föräldrarna att veta var de ska stå. Buckingham & Bragg (2004) pratar om hur de regleringar som finns i medierna bidrar till hur man förstår, tänker och känner kring specifik information och att till exempel åldersgränser samtidigt som de begränsar, även formar en typ av partnerskap med publiken. Genom att följa regleringarna känner vuxna att de uppfyller sitt ansvar som ansvarsfulla föräldrar. Detta kan ge en förklaring till att föräldrarna känner sig bekväma med de kanaler som är uttalat barnvänliga, de hjälper till att validera föräldrarnas känsla för att vilja ses som och vara ansvarsfulla vuxna. Det blir alltså tydligt att det skett en övergång från att som förälder själv ha kontroll över själva informationen i sig, till att istället försöka behålla kontrollen över vilken kanal i medieflödet som levererar informationen. Detta kan tolkas som att föräldrarna anpassar sig efter den nya medieverkligheten och istället hittar en mellanväg mellan att själva introducera information och att låta medierna göra det. För att lösa den brist på kontroll som de nya medierna leder till så överlåter man på ett säkert sätt informationshanteringen till vissa kanaler som man anser sköter det på ett pedagogiskt sätt,

och kan därmed bibehålla en känsla av säkerhet, både att man gör rätt som förälder och att informationsnivån är lämplig för barnet.

6. Koll och kontroll - när tid och rum inte längre har någon betydelse

Meyrowitz (1985) pratar om hur föräldrar förr på ett annat sätt kunde förvisa barnen in på sina rum och därmed exkludera dem från den sociala interaktion som både sällskapet med familjen och tv'n som medium gav. Detta fungerade både som en form av kontroll över vilken information barnen fick tillgång till, då man lätt kunde skära av informationslänken då opassande material dök upp, såväl som straff om barnen inte lydde föräldrarna. Genom att stänga och öppna faktiskt fysiska dörrar kunde man lätt sätta gränser och behålla kontrollen över barnens umgänge, informationstillgång och var de befann sig. Dessa metoder för uppfostran fungerar inte alls på samma sätt idag, då medierna blivit allt mer mobila och den fysiska platsen inte längre har samma betydelse för vår informationshämtning. Det är inte längre ett straff att få utgångsförbud om det finns en dator eller mobiltelefon på rummet genom vilken möjligheten till kontakt med världen utanför finns. Det är heller inte lika lätt att ha uppsikt över när och hur barnen använder sig av tekniken då den blir alltmer mobil, vilket leder till en förändring i gränsdragningen och därmed sättet föräldrar tänker kring uppfostran. Under diskussionen med föräldrarna blir det tydligt att det finns en stor kluvenhet och många olika lösningar på hur man hanterar detta. Vissa föräldrar ser till exempel till att ha tekniken i de allmänna utrymmena i hushållet och låter inte barnen ha egna datorer, surfplattor och mobiltelefoner på sina rum. Om de vill använda sig av tekniken måste de på så vis göra det på den fysiska plats föräldrarna väljer. En mamma berättar:

Vi har datorn i köket, så vi har hela tiden koll, tror vi. (Gabriella Nilsson, 34 år)

Eftersom de nya medierna förändrar tids- och rums-aspekten av kommunikationen på ett sätt som gör att sociala interaktioner inte längre nödvändigtvis måste ske ansikte mot ansikte, så kräver också detta av föräldrarna att de hittar sätt att hantera barnens informationsvärld. Under diskussionerna med föräldrarna framkommer det att de på många sätt övergått till taktiker där man använder mediet i sig självt, och inte informationen som sådan, som ett kontrollmedel över barnet, för att genom det kontrollera informationen. Genom att mer fysiskt kontrollera mediet bibehåller man också känslan över att ha kontroll över den

information som det för med sig. Det blir dock tydligt genom intervjuerna att föräldrarna fortfarande är medvetna om att det är en svår balans att hålla.

6.1 Regler och förhandlingsmetoder

Då det kommer till kontroll av barns användande av nya medier, såsom smartphones, surfplattor och datorer, verkar det finnas en kluvenhet både hos föräldrarna och inom forskningen angående hur och i vilken utsträckning man ska eller bör kontrollera barnens tillgång till medierna. Föräldrarna uttrycker i intervjuerna att de anser att man bör och/eller ska begränsa och hålla uppsikt över barnens tillgång till både internet och medierna, men de är samtidigt överens om att de inte till fullo kan kontrollera eller ha full insikt i vad barnen egentligen gör och tar del av genom dessa. För tv'n som medium beskriver Meyrowitz (1985) hur föräldrar kunde använda utestängningsmekanismer som att stänga dörrar till tv-rummet, gömma fjärrkontrollen, samt upprätta fasta tider för tv-tittande som några exempel på sätt att kontrollera och styra över sina barns medieanvändning. De intervjuade föräldrarna uttrycker hur man nu anpassat strategierna för att passa internet och tillgången till medier. De beskriver också att de använder sig av liknande metoder och regler för kontroll av sina barns användning, men på ett uppdaterat vis baserat på dagens medier:

Jag tror att det viktiga är att man faktiskt har kontroll över sina barns lösenord. (Erik Knutsson, 42 år)

En kollega, anledningen till att vi började prata om det var för att hans dotter ringde och så sa han något om att "ja men det är.." och så hörde man något som var ett lösenord. Och då sa jag jaha liksom, ringer hon och frågar dig om lösenord? Han bara, ja men vi får byta det flera gånger i veckan och så får hon ringa när hon har gjort läxorna. (...) Så de byter lösenord på plattan. (...) Så de får ha det som en spärr liksom. (Gabriella Nilsson, 34 år)

(...) jag bestämmer vad hon får ladda ner. (...) Jag kollar gärna vad det är för något innan. Hon vet inte sitt lösenord till app-store till exempel (...) Och det tycker jag nog är rätt viktigt. Att man inte ger dem fria händer. (Felicia Bengtsson, 40 år)

(...) min sambo han är it-kille så att han har kontroll över hela nätverket hos oss, vi har satt upp ett nätverk, så han kan stänga av internet på bara deras dator. Eller begränsa (...) det är jättebra. (Daniella Persson, 36 år)

Fast jag kan alltid koppla ur tangentbordet. (Daniella Persson, 36 år)

Här löser föräldrarna bristen på kontroll över informationen genom att istället fysiskt ta kontroll över mediet och använda sig av metoder som att gå igenom historiken över vilka

sidor barnen varit inne på eller kontrollera vilka tider nätverket är tillgängligt för barnen. På detta sätt kan föräldrarna medvetandegöra sig om vilken typ av information barnen tar del av och, om det krävs, sätta in fler filter. En annan form av kontroll som föräldrar nämner är att inte ge barnen lösenordet till app-store, så att de vuxna måste skriva in detta och godkänna de applikationer som ska laddas ner till mobiltelefonen eller surfplattan. Lösenordet blir som en nyckel, utan det får de inte tillgång. Eftersom de flesta program är uppbyggda på så vis att de frågar efter lösenordet så fort det begärs åtkomst åt en tjänst utanför det aktuella programmet så beskrivs detta av föräldrarna som ett bra sätt, både för att kontrollera att barnen inte av misstag råkar betala för tjänster som kostar pengar, men också för att se till att de inte får tillgång till material som föräldrarna inte vill att de ska utnyttja. Alla dessa metoder hjälper till att bidra till att återta kontrollen över vilken information som barnen får tillgång till, men även till att upprätthålla föräldrakontrollen i hemmet. Ju mer tillgång barnen får till nätet desto högre krav ställs på både program som blockerar den information som vuxna inte vill att barn ska få tillgång till via nätet, samt lagstiftning som kräver åldersgränser på vissa typer av material (Buckingham 2000). Även Tapscott (1998) tar upp att det finns program att installera på till exempel sin dator som hjälp för föräldrars kontroll av barnens internetanvändning, som loggar historik och filtrerar bort sidor med olämpligt innehåll och att detta fungerar som hjälp i filtreringen när föräldrarna själva inte kan övervaka ständigt. Detta diskuterar även våra föräldrar och de flesta resonerar kring att det är ett naturligt inslag i kontrollen av vad barnen får tillgång till och inte. Genom att installera program som blockerar vissa typer av sidor dämpas föräldrarnas oro för vad barnen kan tänkas se. Det visar sig dock tydligt att detta inte är något föräldrarna enbart ser positivt på. En förklaring till detta skulle kunna vara att det i hemmen idag är vanligt att inneha ett större antal elektroniskt uppkopplade enheter att ha kontroll över, vilket både komplicerar samt tar mer tid i anspråk. Ofta har hushåll idag flera datorer, surfplattor och smarta telefoner med uppkoppling, vilket försvårar alternativet att installera filtreringsprogram. En annan förklaring som ges är att föräldrarna genom att sätta spärrar på tekniken också censurerar sig själva, då hushållet ofta delar på samma teknik:

På YouTube känner jag att jag har tappat lite kontrollen över allt vad de faktiskt tittar på, för den ene av dem smyger gärna upp klockan halv sex på lördag morgon bara för att ta iPaden (...)
Men givetvis kan jag ju inte kontrollera det när jag ligger och sover, mer än att jag kan göra en inställning på iPaden att (...) men så fort jag gör en inställning på iPaden så betyder det ju att

den censurerar ju mig också när jag vill använda den i så fall. Så det är ju en avvägning.
(Daniella Persson, 36 år)

Här måste föräldrarna därför göra en avvägning. Det verkar inte helt självklart för föräldrarna vilken väg som är den rätta och här märks genom diskussionerna att de hela tiden förhandlar både med sig själva och med barnen om var gränserna ska gå.

6.2 Kontroll på avstånd

Med den nya tekniken uppkommer nya faror kring vad barnen gör när föräldrarna inte själva har möjlighet att närvara. Detta är inget nytt problem i rollen som förälder, men det tar sig nya dimensioner med de nya mediernas hjälp. Ett ämne som dyker upp i diskussionerna är bristen på kontroll då barnen befinner sig hemma hos andra. Här resonerar föräldrarna om att det idag mycket tidigare är en del av uppfostran att lära barnen hur de ska förhålla sig till medier, när de inte själva är där och kan styra vad de får ta del av. De uttrycker hur man som förälder ständigt måste föra en dialog dels om hur man använder medierna, men även hur man ska tolka den information som man får tillgång till genom dem. De menar också att man idag inte bara uppfostrar sina barn i hur man ska bete sig i verkliga livet utan även på internet. Man hoppas att man på detta sätt ger barnen grundläggande värderingar som de tar med sig i sitt internetanvändande, precis som i det sociala livet och att detta ger dem en bra grund för att göra rätt val även i sitt liv på nätet. Framförallt tonårsföräldrarna menar att detta är en nödvändighet eftersom de känner att de inte kan kontrollera hur och vad barnen gör på nätet. Istället litar de på att deras barn har rätt värderingar och vänder sig till dem om det skulle hända något:

Alltså, man får ju veta det först när de kommer hem, vad de har spelat kanske (...) Då har jag väl sagt att nästa gång du är där och leker så får du inte spela detta. Så jag vill gärna att du säger ifrån, och så får man testa lite och se om de kan ta det ansvaret och faktiskt säga att nä jag får inte lov att spela det här spelet, kan vi spela något annat? (Daniella Persson, 36 år)

När föräldrarna diskuterar var regler och gränser ska sättas är det tydligt att de hela tiden testar och väger gränssättningen mot mognadsnivån hos barnet och man kan tolka detta som att de indirekt menar att reglerna bidrar till att fostra barnen till ett vuxet mediebetende. Detta styrks av Buckingham & Bragg (2004) som menar att gränssättningen är en självklar del i uppväxten och att de regleringar som föräldrarna sätter kring medier blir en del i barnens utvecklingsprocess mot vuxenskapet. De menar att barnen snabbt lär sig att regleringar är

åldersbaserade och att normsättningen hemma visar dem var de befinner sig på utvecklingsskalan. Detta talar också föräldrarna om då de menar att barnen ofta försöker förhandla sig till att få ta del av information som föräldrarna klassat som olämplig för deras ålder. Vad man får ta del av blir då en måttstock på var man befinner sig utvecklingsmässigt. Förhoppningen är att detta leder till positivt beteende från barnen eftersom de vill visa att de är mogna nog att konsumera allt mer vuxet material. Samtidigt leder tekniken till att föräldrarna på ett annat mer konkret sätt kan hålla uppsikt över barnen när de inte är hemma eller i närheten – de kan ringa eller på annat sätt kommunicera med barnen och förväntar sig också svar tillbaka på ett nytt vis än vad de uttrycker var möjligt när de själva var små. Turkle (2011) menar att detta snarare leder till att barnen inte själva får lära sig att ta ansvar och därmed allt längre upp i åldrarna förlitar sig till föräldrarna, som bara är ett samtal bort. Föräldrarna resonerar kring hur de själva blev utsläppta med en klocka och en tid då de skulle vara hemma, vilket kan sägas vara en form av frihet under ansvar. Idag har de flesta barn en telefon i fickan och finns alltid tillgängliga, vilket skulle kunna leda till att barnen allt längre klänger sig fast vid föräldrarna och snarare senare blir självständiga individer än tidigare generationer. Barnen släpps aldrig riktigt fria med eget ansvar och allt vad det för med sig. Det blir alltså tydligt att det finns en stor ambivalens angående huruvida medieanvändandet bidrar eller hämmar barnens utveckling när det kommer till ansvarsfullhet.

6.3 Mitt och ditt - den förändrade auktoriteten

Det blir också tydligt genom intervjuerna att barnen själva är mer drivande i att införskaffa teknik till hemmet och även att de själva antingen sparar pengar och köper eller önskar sig egen teknik. Detta föder problem för föräldrarna som auktoriteter i hemmet då barnen själva anser sig ha rätt att bestämma över de saker som tillhör dem. Föräldrarna diskuterar detta:

Om iPaden är det nog inte så mycket förhandlingar för den är min, för den har jag fått på mitt jobb, så där är jag väldigt tydlig med att den är min och ni får lov att låna den, den är inte er liksom. Så där har de inte så jättemycket att säga egentligen. (...) Men datorn är deras för den har de faktiskt köpt själva för pengar de sparat ihop och fått från mormor och sådär liksom så där är det lite argumenten där håller inte alltid riktigt. (Daniella Persson, 36 år)

Han kan redan nu hänga upp sig på om det är ditt eller det är mitt eller vems det är. För någon gång sa jag till honom att han inte fick ha sitt Playstation och det har han köpt själv (...) Så då säger han ”det är mitt Playstation”. Och där har vi den där glipan att ja just det, det är det ju. För det är det ju! Men det är mitt hus, mina regler, hur ska jag nu ställa mig till detta? Men jag

blev chockad när han sa ”det är faktiskt mitt”. Ja det har du rätt i! Skit också! (Maria Davidsson, 28 år)

Detta leder till nya situationer som föräldrarna inte alltid vet hur de ska hantera. Att barnen själva äger egna kommunikationsmedel är ett relativt nytt fenomen, jämfört med tidigare generationer då familjen ofta hade en gemensam tv i vardagsrummet som hela familjen samsades kring och som föräldrarna enkelt kunde hävda bestämmande över. Idag när barn har egna mobiltelefoner och datorer på sitt rum fungerar gamla taktiker kring medierna inte på samma sätt. Föräldrarna uttrycker att det blir konflikter då barnen menar att de har rätt att bestämma över sina saker, samtidigt som föräldrarna i sin tur försöker behålla kontrollen. Här uppstår nya svårigheter för föräldrarna i att överväga och försöka hitta lösningar till de situationer som uppkommer. Det är en svår avvägning för föräldrarna var gränserna går och till vilken grad man ska respektera barnens egna saker. Man jämför tekniken med en skateboard eller en cykel och föräldrarna resonerar kring att det med de sakerna inte finns samma argument för att ta dem ifrån barnen. Föräldrarna försöker motivera för sig själva varför den ena saken är annorlunda jämfört med den andra och man diskuterar skateboarden i termer som hälsa och rörelse, vilket man som förälder menar är nyttigt och inte något man vill ta ifrån barnen, medan tekniken snarare diskuteras utifrån aspekter som stillasittande och asocialitet. De menar dock att de har svårigheter med att motivera och argumentera för detta på ett sätt som barnen kan förhålla sig till och beskriver då att de ofta tar till mer klassiska resonemang för att validera sina beslut. De här sociala situationerna beskriver Tapscott (1998) leder till situationer där både den vuxne och barnet känner sig förolämpade, den vuxne för att man tycker att barnet är arrogant och barnet därför att hen uppfattar det som att föräldrarna inte förstår sig på tekniken lika väl och inte vill lyssna. Det blir uppenbart att detta är nya problem som föräldrarna stöter på och måste hantera, där det inte finns några tydligt utstakade regler eller rekommendationer och där osäkerheten hos föräldrarna därmed är stor.

Det syns också i samtalen med föräldrarna att det i många fall är barnen som är mest innovativa då det kommer till den nya tekniken, så som mobiltelefoner, surfplattor och datorer. En av föräldrarna, som arbetar som lärare, beskriver hur hen på sin arbetsplats ofta får hjälp av barnen att reda ut situationer när de får tekniska problem i klassrummet. Tapscott (1998) pratar om hur det tidigare var föräldrarna som var auktoritetspersoner inom alla

områden av vikt i hemmet och hur detta nu förändras när barnen blir mer kunniga inom ett ämne. Detta är något som föräldrarna i intervjuerna oroas över då de är rädda för vad konsekvenserna kan bli. Barnen är ofta snabbare än vuxna på att snappa upp den nya tekniken och utvecklas också snabbare i användandet. Detta skapar en ny typ av problematik som inte funnits i tidigare generationer, då barnen helt plötsligt vet mer om ett ämne som är av vikt för hushållet än föräldrarna själva, vilket i sin tur skapar ett glapp i kunskapsbalansen. Meyrowitz (1985) menar att denna förändrade sociala situation leder till att barnen förlorar respekten för de vuxna och att de slutar lyssna och värdera det vuxna säger. Han menar att detta är en av källorna till att vuxna inte längre kan upprätthålla kontrollen över barn. Föräldrarna resonerar:

Om jag säger som så, min mamma, hon är 65, hon fick min gamla telefon, en iPhone, och det kan min dotter lära henne hur hon ska göra. Så visst är där skillnad. Det är ju rätt så intressant att se att en sjuåring kan lära en 65-åring hur man använder en telefon. Det blir ju lite bakvänt. Men hon är ju jättehaj på sin iPhone 4 och mormor fick en likadan; det är ju perfekt, då kan jag lära dig mormor. Och det gör hon. Det kan jag tycka är häftigt för det blir en grej för dem, men samtidigt så blir man ju lite men herregud, det ska ju vara tvärtom. Men så är det ju inte idag utan de är ju de yngre som lär de gamla. (Felicia Bengtsson, 40 år)

Detta kan å ena sidan tolkas som att det finns en rädsla i att barnen vet mer om tekniken, hur ska man då som vuxen kunna ha kontroll över utvecklingen? Å andra sidan uttrycker mamman också att det blir ett sätt för dottern och mormodern att mötas och genom medieanvändandet skapa ett band dem emellan. Samma förälder fortsätter i positiva ordalag om förändringen:

Jag kan nog tycka det är lite positivt. Att de små faktiskt får lära de stora någonting. För det växer ju med deras självkänsla och deras självförtroende. Om man ska se det konkret. För sedan är där ju andra grejer som mormor lär min dotter till exempel. Det kan ju vara att göra smycken eller sticka eller sådana grejer som de faktiskt är bra på. Och jag tror att just för självkänslan och självförtroendet så tror jag det kan vara positivt att de kan få lära de som är äldre någonting (...) Jag tror inte det är negativt, inte för den saken med respekt och såhär, det tror jag inte. (Felicia Bengtsson, 40 år)

Detta är något som även Tapscott (1998) pratar om då han säger att den nya tekniken gör att samspelet mellan vuxna och barn blir alltmer jämlikt med hjälp av de förändrade kunskapsförhållandena. Barnen blir alltmer en del av ett mer öppet, samtyckande och på många sätt mer effektivt familjeklimat där alla får bidra med det de är bra på. Det syns också i våra diskussioner att föräldrarna uttrycker att de alltmer resonerar, förklarar och diskuterar med sina barn runt varför och hur reglerna sätts och runt det material de får tillgång till via

medierna. Samtidigt uttrycker de också att det gäller att lyssna och hålla en öppen attityd gentemot barnen som ofta har mer insyn i barnens digitala värld än föräldrarna själva har. Detta skulle kunna tolkas som att attityderna i hemmen leder till ett alltmer accepterande och öppet klimat.

7. Sammanfattning

Ny medieteknik och nya medier har ändrat förutsättningarna för vuxna och barns sociala förhållningssätt gentemot varandra. Med nya medier så som surfplattor och mobiltelefoner med internet blir informationen allt mer mobil och lättillgänglig. Detta medför att barnen i allt större utsträckning kan styra och ta kontroll över sitt eget informationshämtande och utbyte. De behöver inte till lika stor del förlita sig på sina föräldrar som en källa för information, utan har en utökad möjlighet att själva söka upp den information de behöver eller är intresserade av. Detta leder i sin tur till en osäkerhet hos föräldrarna, speciellt eftersom det saknas tydliga riktlinjer för dem att följa. Ingen vet vad framtiden bär och både forskare och media ger delade bilder av vad man som förälder kan förvänta sig, då ingen har svar på vad som egentligen är bra eller dåligt. Föräldrarna uttrycker så väl farhågor som förhoppningar kopplade till sina barn och den nya tekniken. De hoppas att barnen ska få ännu större nytta av sitt teknikkunnande än de själva fått, då de menar att det är en alltmer integrerad del av samhället vi lever i idag. Samtidigt blir det uppenbart att det finns många orosmoment som föräldrarna försöker hantera på olika sätt. Denna studie visar genom resonemang och reflektion med föräldrarna att det finns en stor kluvenhet hos dem vad gäller många aspekter av deras barns användning av medier. I arbetet med kategoriseringen av det empiriska materialet blev det snabbt tydligt att de intervjuade föräldrarna framförallt resonerar utifrån olika sätt att hantera och kontrollera medieanvändningen för sina barn. Dels försöker de behålla kontrollen genom att begränsa och kontrollera den rent innehållsmässiga informationen, till exempel vilken typ av spel, nyheter och social information barnen tar del av, då de menar informationens karaktär i sig kan ha skadlig effekt och påverka barnen negativt. Dels försöker föräldrarna kontrollera, begränsa och sätta regler för själva användandet och tillgången till de olika elektroniska medierna, då de menar att informationen görs tillgänglig i samband med tillgången till själva tekniken. Slutligen tar föräldrarna på ett mer handfast, fysiskt handlingssätt kontroll över medierna i sig själva. Genom att kontrollera

det fysiska mediet bibehåller man också känslan att ha kontroll över den information som det för med sig. På det här sättet kompenseras det för att man som förälder inte längre kan ha full kontroll över barnens informationsvärld. Kommunikationen med barnen blir också en allt mer viktig aspekt av den del av socialiseringen som är knuten till medieanvändandet. Föräldrarna menar att det idag är en naturlig del av uppfostran att förbereda och hålla en ständig diskussion med barnen kring den information som finns tillgänglig via medier. Därmed kan man se det som att föräldrarnas roll blir allt mer guidande än auktoritär i en familjedynamik som på många sätt blir allt mer jämlik.

8. Referenser

8.1 Tryckta källor

Arvidson, Peter (2000). "Måste vi läsa metod?". Ingår i: Jarlbro, Gunilla (red.) (2000). *Vilken metod är bäst - ingen eller alla?: metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Bauman, Zygmunt (2007). *Consuming Life*. Cambridge: Polity Press.

Baym, Nancy K. (2010). *Personal Connections in the Digital Age*. Cambridge: Polity Press.

Bengtsson, Charlotte (2000). Hur hittar man en bra väg?: Att utforma ett kvalitativt forskningsprojekt. Ingår i: Jarlbro, Gunilla (red.) (2000). *Vilken metod är bäst - ingen eller alla?: metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Buckingham, David (2000). *After the Death of Childhood: Growing Up in the Age of Electronic Media*. Cambridge: Polity Press.

Buckingham, David (2006). Children and New Media. Ingår i: Lievrouw, Leah A. & Livingstone, Sonia (red.) (2006) *The Handbook of New Media: Social Shaping and Social Consequences of ICTs*. Updated Student Edition. London: SAGE Publications.

Buckingham, David & Bragg, Sara (2004). *Young People, Sex and the Media: The Facts of Life?*. New York: Palgrave Macmillan.

Findahl, Olle (2012). Barn och ungas medieanvändning i Internet-världen. Ingår i: Carlsson, Ulla (red.) (2012). *Barn och ungas medieanvändning i nätverkssamhället*. Göteborg: Nordicom.

Halkier, Bente (2010). *Fokusgrupper*. Malmö: Liber.

Heide, Mats (2000). Vad kan berättelser tillföra forskningen?: Om berättelser i organisationer. Ingår i: Jarlbro, Gunilla (red.) (2000). *Vilken metod är bäst - ingen eller alla?: metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Jenkins, Henry (2012). *Konvergenskulturen: Där gamla och nya medier kolliderar*. 2. uppl. Göteborg: Daidalos.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Meyrowitz, Joshua (1985). *No Sense of Place: The Impact of Electronic Media on Social Behavior*. New York: Oxford University Press.

Postman, Neil (1984). *Den förlorade barndomen*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Tapscott, Don (1998). *Growing Up Digital: The Rise of the Net Generation*. New York: McGraw-Hill.

Thompson, John B. (2001). *Medierna och moderniteten*. Göteborg: Daidalos.

Turkle, Sherry (2011). *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. New York: Basic Books.

Wibeck, Victoria (2000). *Fokusgrupper: Om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

8.2 Elektroniska källor

Bilton, Nick (2014). "Steve Jobs Was a Low-Tech Parent". *New York Times*. 10 september. <http://www.nytimes.com/2014/09/11/fashion/steve-jobs-apple-was-a-low-tech-parent.html> (Hämtad 2014-12-17)

Delin, Mikael (2015). "Surfplattor har slagit igenom hos småbarn". *DN*. 14 april. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/surfplattor-har-slagit-igenom-hos-smabarn/> (Hämtad 2015-05-05)

Livingstone, Sonia (2011). Internet, Children, and Youth. Ingår i: Consalvo, Maria & Ess, Charles (red.) (2011). *The Handbook of Internet Studies*. Oxford: Wiley-Blackwell Publishing.

<http://onlinelibrary.wiley.com/ludwig.lub.lu.se/book/10.1002/9781444314861.jsessionid=5EE10FC7650FFB9006A010C94FF7F7C7.f01t01> (Hämtad 2014-05-03)

Majlard, Jan (2015). "Barns skärmberoende: "Någon timme om dagen räcker"". *SvD*. 31 mars. http://www.svd.se/nyheter/inrikes/barns-skarmtittande-nagon-timme-om-dagen-racker_4451825.svd (Hämtad 2015-04-15)

Richtel, Matt (2011). "A Silicon Valley School That Doesn't Compute". *New York Times*. 22 oktober. http://www.nytimes.com/2011/10/23/technology/at-waldorf-school-in-silicon-valley-technology-can-wait.html?pagewanted=all&_r=1 (Hämtad 2014-10-04)

Statens medieråd (2015). *Föräldrar & medier 2015: Fakta om föräldrars attityder till barns medieanvändning*. <http://www.statensmedierad.se/Publikationer/Produkter/Foraldrar--medier-2015/> (Hämtad 2015-05-20)

TT (2015). "Svenska barn allt mer uppkopplade". *Metro*. 10 februari. <http://www.metro.se/nyheter/svenska-barn-allt-mer-uppkopplade/Hdzobj!YM1cJvAGWNGj74QFgG9eA/> (Hämtad 2015-03-19)

Bilaga 1 - Presentation av intervjupersoner

Alla namn är fingerade för att garantera intervjupersonernas anonymitet.

Parintervju 1, den 9 april 2014

Anders Olsson, 53 år. Fyra barn; 21 år, 14 år, 12 år, 10 år

Bengt Karlsson, 44 år. Fem barn; 30 år, 27 år, 21 år, 16 år, 14 år

Gruppintervju, den 10 april 2014

Cecilia Andersson, 49 år. Två barn; son 14 år, son 12 år

Daniella Persson, 36 år. Två barn; son 9 år, son 8 år

Erik Knutsson, 42 år. Två barn; son 9 år, dotter 3 år

Enskild intervju 1, den 16 april 2014

Felicia Bengtsson, 40 år. Två barn; dotter 18 år, dotter 7 år

Parintervju 2, den 25 april 2014

Gabriella Nilsson, 34 år. Två barn; son 8 år, dotter 5,5 år

Hilda Arvidsson, 44 år. Två barn; dotter 11 år, son 9 år

Parintervju 3, den 28 april 2014

Ida Svensson, 36 år. Tre barn; dotter 8 år, son 6 år, dotter 7 månader

Jesper Svensson, 39 år. Tre barn; dotter 8 år, son 6 år, dotter 7 månader

Parintervju 4, den 29 april 2014

Kajsa Fredriksson, 46 år. Två barn; son 17 år, son 14 år

Ludvig Fredriksson, 47 år. Två barn; son 17 år, son 14 år

Enskild intervju 2, den 1 maj 2014

Maria Davidsson, 28 år. Två barn; son 7 år, dotter 4 år

Bilaga 2 - Tematisk intervjuguide

Kort inledande information

Hälsa välkomna. Presentation av oss och att vi läser Medie- och kommunikationsvetenskap vid Lunds universitet. Vår kandidatuppsats kommer att handla om barns medieanvändande och hur föräldrar hanterar och förhåller sig till detta. Vi vill gärna föra intervjun som ett samtal. Det finns inte några svar som är rätt eller fel, vi är endast nyfikna på hur just ni tänker och resonerar. Samtalet kommer vi att spela in, om det är okej för er? Intervjun använder vi sedan som underlag för vår uppsats, där alla naturligtvis kommer att vara anonyma och uppgifterna kommer inte heller att användas någon annanstans.

Bjuder på kaffe/te och kaka/frukt.

Ljudinspelningen startas.

Bakgrundsinformation

Intervjudeltagarna presenterar sig för oss/varandra:

Namn?

Ålder?

Sysselsättning?

Antal barn och i vilka åldrar?

Teknik och barn

Använder sig era barn av medier?

Hur medvetna är de om sitt/sina barns medieanvändande?

Hur ser man på barnens informationshämtande/informationsvärld?

Strategier - effekter dessa får - problem runt det - resonemang runt ämnet - risker med tekniken - fördelar med tekniken?

Vad finns det för svårigheter/möjligheter med nya informationsmedier i förhållande till barnen?

Hur resonerar de om mängden information som finns tillgänglig via nätet - mobiltelefoner/datorer/surfplattor?

Hur resonerar de om enkelheten i informationsinhämtningen? (lätt att komma åt)

Hur upplever du att medietekniken påverkar ditt barns sociala liv?

Har dina barn tekniska medier att tillgå? På vilket sätt?

Vad betraktar ni som en nyhet?

Anser ni era barn tekniskt kunniga?

Beskriv hur du själv använder medier.

Regler och förhandlingsmetoder

Finns det någon ”policy” mellan föräldrar/barn vad som är ok att titta/inte titta på?

Hur övervägs detta? Hur resonerar man angående sina beslut?

Hur motarbetar man att barnen får “fel” information?

Hur förhandlar man med barnen?

Hur förhandlar barnen med de vuxna?

Hur märks det att barnen förhandlar med sig själva - bryter de mot de regler som finns? Är de medvetna om vad det leder till? Hur resonerar barnen med föräldrarna när de blir “upptäckta”?

Hur problematiseras det?

Hur hanteras det?

Vilket förhållningssätt har man?

Platsbundet. I hemmet/hos kompisar och med andra föräldrar/i skolan

Finns det några bestämmelser föräldrar emellan? (När de är hemma hos kompisar)

Vilka regler finns i hemmet/skolan/hos vänner ang. dator/surfplatta/smartphone-användande?

Förhandlas det om var gränserna går på olika platser?

Datorer

Finns det / vilka regler finns runt datorer?

Vilka övervakningsstrategier och förhandlingar finns det kring datoranvändandet?

Smartphones

Finns det / vilka regler finns runt smartphones?

Vilka övervakningsstrategier och förhandlingar finns det kring smartphones?

Surfplattor

Finns det / vilka regler runt surfplattor?

Vilka övervakningsstrategier och förhandlingar finns det kring surfplattor?

Har barnen fri tillgång till internetuppkoppling? Hur, varför?

Ser man likadant på de olika tekniska medierna och dess informationsutbyte?

Positiva / negativa effekter överlag?

Nyckelord;

Kontroll - strategier

Regler - förhandlande

Medvetenhet

Informationsflöde

Inspelningen avslutas.

Tackar deltagarna. Informerar åter om att alla svar kommer behandlas konfidentiellt. Frågar hur de upplevde samtalet. Om de har vidare frågor eller funderingar.